زانکۆی سەلاحەدین / هەولێر

کۆلێژی ئاداب / بەشی راگەیاندن

قۆناغی دووەم/ هەڵمەتی راگەیاندن

2024-2025

بەشی یەکەم: هەڵمەتی ڕاگەیاندن

چەمکی هەڵمەتی راگەیاندن:

مانای هەڵمەت (الحملة) لەزمانی عەرەبیدا هەڵمەت بەمانای فشارو زەحمەتی و ماندووبوون و ململانێ دێت. لە (المصباح المنیر)دا هاتووە: ژنەکە منداڵەکەی هەڵگرت، ژنەکە دوو گیان بوو، دارەکە بەری گرت و میوەی بەخشی.

هەروەها ووشەی (الحملة) لە مصباح المنیر بەمانای شەر و داگیرکردن و هێرش بردن یاخود بەمانای هێرش بردن بۆ سەر دوژمن بە هەموو توانایەکی بەردەست لە توانای مرۆیی و چەك و کەرەستەی شەر بۆ بەدیهێنانی ئامانجی چوونە ژوورەوە و داگیرکردن دێت. لەزمانی ئینگلیزی وشەی campaign بەکارهاتووە. دائیرەی مەعاریفی بەریتانی لەساڵی 1870ز وشەی campaign بەمانای زنجیرە پرۆسەیەکی سەربازی یەك لە دوای یەك چ لەشەردا یان لە بەشێکی شەردا ناودەبات. مانای مەجازی وشەکە هەر هەڵمەتێکی سەربازی، یان مەعنەوی کە لە هەڵمەتی سەربازی بچێت وەکو هەڵمەتی سیاسی یا کۆمەڵایەتی یا بازرگانی دەگرێتەوە. هەروەها دەلالەت و مانای هەڵمەتی سەربازی کێشرایە سەر هەڵمەتی سیاسی و کۆمەڵایەتی و هەموو جۆرەکانی هەڵمەتەکانی دیکە.

مانای گشتی وشەی هەڵمەت (الحملة) بەواتای

- **ئەو هەوڵانەی بۆ هەڵمەتەکە دەدرێت هەرەمەکی نییە بەڵکو پلان بۆ دارێژراو و بەردەوامی هەیە، بۆ بەکارهێنانی هەموو توانا هونەری و ماددی و مرۆییەکان.**
- **بوونی ئامانج لەهەڵمەتەکە: لەهەڵمەتە سەربازییەکاندا ئامانج سەرکەوتنە بەسەر دوژمندا. لە هەڵمەتە سیاسییەکاندا بەدەستهێنانی سەرکەوتنە، لە هەڵمەتە کۆمەڵایەتییەکان و بازرگانیدا بەدیهێنانی کاریگەریە بەو ئاراستەیەی ئامانجمان بەدی دەهێنێ لە پەیوەندیکردن.**

پێشکەوتن و گەشەسەندنی:

هەڵمەتەکانی ڕاگەیاندن شوێنێکی گرنگیان داگیر کردووە، لە لێکۆڵینەوە راگەیاندنەکاندا بووەتە مایەی گرنگی پێدانی سیاسەتمەداران و راگەیاندکاران. هەروەها شوێنێکی گەورەی داگیرکردووە لە بواری راگەیاندندا، بە تایبەتی ئەگەر قۆناغەکانی بەرەو پێشەوە چوونی لەبەر چاو بگیرێت. بۆ نموونە کاریگەری هەڵمەتی راگەیاندن لە قۆناغی چلەکان و پەنجاکانی سەدەی رابردوودا سنووردار بوو زۆر لەوە کەمتر بوو کە لەراگەیاندن چاوەڕوان دەکرا، لە کاریگەرێتی لەسەر وەرگر لە لێکۆڵینەوە بەراییەکان کە لە بارەی هەڵمەتەکانی راگەیاندنەوە ئەنجامدرا. لێکۆڵینەوەیەکی (لازار فیلد) هەیە لە ساڵی 1948ز لەبارەی دەنگدان لەهەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی ئەمریکا لەشاری ئۆهایۆی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، کە لە ساڵی 1940 ئەنجامدرابوو، ئەو لێکۆڵینەوەیە ئەوەی دەرخست، خەڵکانێکی کەم رای خۆیان گۆڕیوە بەهۆی کاریگەرێتی هەڵمەتەکەوە، هەروەها لێکۆڵینەوەیەکی دیکە کە لە ساڵی 1947ز ئەنجامدرا لەبارەی هۆکارەکانی سەرنەکەوتنی هەڵمەتەکانی زانیارییەوە لە ئەنجامی هەڵسەنگاندنی ژمارەیەك لەو هەڵمەتانە کە کاتی خۆی بۆ زیادکردنی زانیاری لەبارەی کاروباری گشتییەوە نەخشە کێشرابوو گەیشتە ئەو ئەنجامەی کەوا کار بەدەستانی هەڵمەتی زانیارییەکان، زانیارییەکانیان راستەوخۆ بلاّو نەکردبووەوە، بەڵکو لەمیانەی سەرکردەکانی رایەکان(قادة الرأى) کاریان کردبوو و چەند هۆکارێکی دەروونیان دەستنیشانکردبوو کە ببوونە لەمپەر لە بەرامبەر بە دەستهێنانی ئامانجی ئەو هەڵمەتە. هەر لەبەر ئەمەش لێکۆڵەران کەوتنە ئەو باوەڕەی ئەگەر بیانەوێت هەڵمەتەکان کاریگەرییان لەسەر جەماوەر هەبێت، دەبێت سوود لە کورتەی زانیارییە کەڵەکە بووەکان و داتاکان وەربگیرێت لە لێکۆڵینەوەکانی هەڵمەتەکانی راگەیاندندا، بەجۆرێك لەچوارچێوەی کارێکدا کە کەسانی پەیوەندیدار و ئەوانەی هەڵمەتی راگەیاندنەکە دەکەن کۆ بکاتەوە، چونکە ئەو هەڵسەنگاندنەی دواتر ئەنجامدەدرێ کەسانی پەیوەندیدار و ئەوانەی هەڵدەستن بەئەنجامدانی هەڵمەتەکە و هەڵمەتی راگەیاندنەکە دەگرنە ئەستۆ لێی بەرپرسیاردەبن. هەڵسەنگاندنەکەش ئەوە بەدیاردەخات کە ئایا هۆی

کەمتەرخەمی هەڵمەتەکە و سەرنەکەوتن لێی، سەرچاوەکەیە یاخود پەیامەکەیە کە ئاراستە کراوە کەمتەرخەمی تێداکراوە.

لە لێکۆڵینەوەیەکی دیکەدا هەر لەبارەی هەڵمەتی زانیارییەوە کە لەسەر نەتەوە یەکگرتووەکان ئەنجامدرا، هەڵمەتەکە گەورە و فراوان بوو زیاتر لەشەست هەزار لاپەرە بلاّوکرایەوە وەکو هۆشیاری دان بە جەماوەر، (2800) ئەندامی رێکخراویش کاریان تێدا کرد. ئەو بەرنامانەی بلاّوکرانەوە زیاتر لە شەست بەرنامەبوو لە هەفتەیەکدا. هەڵمەتەکەش ئاراستەی ئەوانەکرا کە زانیارییان کەم بوو لەبارەی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە. ئەو کەسانەش کە هەڵمەتەکەیان ئاراستەکرابوو لە ئافرەت و کەسانی بەتەمەن و چینی هەژارەکان و ئەوانەی ئاستی خوێندەوارییان نزم بوو یاخود نەخوێندەواربوون پێکهاتبوو. دوای تێپەربوونی شەش مانگ بەسەر هەڵمەتەکەشدا، تەنها لە 02٪ رێژەکە زیادکرا، بەواتای رێژەکە 70٪ بۆ 72٪ بەرزبووەوە (ئەمە دوای هەڵمەتەکە) لەگەڵ ئەوەشدا ئەوانەی گرنگییان بە هەڵمەتەکانی راگەیاندن دەدا تێروانینی خۆیانیان هەبوو. بە نموونە (کارت رایت) کە یەکێك بوو لەوانەی بایەخی بە هەڵمەتەکانی ئەمریکا دەدا چەند خالێکی پێشنیار کرد و بە سوودمەندی دەزانی بۆ سەرکەوتنی هەر هەڵمەتێکی راگەیاندن لە پاشەرۆژدا بەتایبەت ئەگەر جەخت لەسەر پاشەرۆژی جەماوەر بکرێتەوە.

ئێمە ئەگەر بمانەوێت هەڵمەتەکان کاریگەرییان لەسەر جەماوەری ئایندە هەبێت، دەبێت سوود لەو زانیارییە وەربگرین کە لەسەر لێکۆڵینەوەی هەڵسەنگاندن دامەزراوە. هەروەها لەسەر خانەی مەعریفی (الدافعیە والسلوکیە) دواجار بەکاریان بهێنین و ئاراستەیان بکەین بۆ بەرزکردنەوەی بردنە پێشەوەی کرداری ئاراستەکراو.

هەڵمەت: سود وەرگرتن لە زانیاری هەڵسەنگێنراو + خانەی معرفی = بردنە پێشەوەی کرداری ئاراستە کراو

ڕەنگە رایت یەکەم کەس بێت هەوڵی لێکدانەوەی پەیوەندی لە نێوان مەعریفە و پاڵپێوەنەر و هەڵسو کەوت کردبێت لە دیدی هەڵمەتە ڕاگەیاندنەکانەوە.

بەلأم (ولبر شرام) پێیوایە ئەوەی باسی بەکارهێنانی ئامرازەکانی پەیوەندی جەماوەری دەکات بە مەبەستی گۆڕانکاری کردنی کۆمەلأیەتی دەبێت ئاگاداری ئەو رۆشنبیرییە بێت کە دەیەوێت بیگۆڕێت، ئەو ولأتانەی شارەزایی فراوانیان هەیە لە بەکارهێنانی ئامرازەکانی پەیوەندی بۆ پەرەپێدانی ئابووری و کۆمەلأیەتی و جەماوەری، خەڵك زۆر قسەناکەن لەبارەی ئامرازی پەیوەندییەوە بەقەد ئەوەی باسی هەڵمەتەکان دەکەن. هۆکاری ئەمەش ئەوەیە کە شەرە گەورەکانی پەرەپێدان و گەشەسەندن بەردەوامە و ناپچرێت ئەنجامەکانیش بەهۆی نامەی پەیوەندی تاکەوە ناگاتە دەست بەڵکو زیاتر ئەو نامانەن کە پەیوەندیان بە بابەتەکەوە هەیە و لەرێگەی کەناڵی مەبەستدارەوە دەگەن. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە هەڵمەتەکانی ڕاگەیاندن ئەو نموونەیەیە کە ئەو وەسفەی بەسەردا دەچەسپێت.

ئەو هەڵمەتانەی پەیوەستن بە گۆرینێکی سەردەمیانەی بەشێکی کۆمەڵ پەیوەندی ڕاستەوخۆ بەکاردەهێنن بەهۆی ئامرازی پەیوەندی جەماوەری ڕووبەڕوو بۆ گۆڕینی ئەو بەشەی کۆمەڵ. وە زیاتر لە ئامرازێکیش بەکاردەهێنن هەر چەند هەڵمەتەکەش بەرەو پێشەوە بچێت سروشتی نامەکانیش (پەیامەکان) دەگۆرێت هەروەها ئامرازی جۆراو جۆری دەوێت، یاخود چەند ئامرازێك دەگرێتە خۆ بۆ ئەنجامدانی هەڵمەتەکە. بۆ نموونە لە قۆناغێکی پێشوەختدا لەهەڵمەتێك لە هەڵمەتەکان ڕەنگە ڕادیۆ زۆر بەسوودبێت بۆ ئەوەی جەماوەر لەپێویستییەکان ئاگاداربکاتەوە. بەلأم لەقۆناغێکی دیکە ڕەنگە جەخت لەسەر ڕوونکردنەوە یاخود گفتوگۆی ڕووبەڕوو بکرێت بۆ یارمەتیدانی ئەو جەماوەرە بۆ ئەوەی بریارەکان وەربگیرێت لەبارەی گۆڕینی پێشنیارێکەوە. بەمجۆرە ئەوانەی پلانیان بۆ هەڵمەتەکە داناوە بیر لە سیستەمی پەیوەندیکردن دەکەنەوە. نەك لە ئامرازەکان.

بەریتانیا هەڵمەتی ڕاگەیاندنی بەربلأوی بەکارهێنا هەموو ئامرازەکانی جێبەجێکردنی بەکارهێنا و لەسەر هەموو ئاستەکاندا جولأیەوە لەوانە (دەروونی و سیاسی و ئابووری)

لەپێناو ئاشكراكردن و تۆمەتباركردنی تاوانەكانی ئەڵمانیا لە بەلجیكا، كتێبێكی لەمبارەیەوە بلاۆوكردەوە كە بۆ سی (30) زمان وەرگێردرا. هەروەها بۆ بەرپەچدانەوەی هەڵمەتی ئاراستەكراو لە دژی ویلایەتە یەكگرتووەكانی ئەمریكا، ئەو هەولاّنە رای گشتی ئەمریكی ئامادەكرد بۆ بەشداریكردنی لەجەنگی یەكەمی جیهانیدا، ئەو چالاكییانە سەرەتای هەوڵدانێك بوو كە بابەتی هەڵمەتەكانی راگەیاندنی چەسپاندو كردییە چالاكییەكی پەیوەندیكردنی گرنگ لە كۆمەڵگا نوێیەكاندا.

(وڵسن، سەرۆكی ویلایەتە یەكگرتووەكانی ئەمریكا) ساڵی1917ز لێژنەیەك دادەمەزرێنێ لە بنەرەتدا بەمەبەستی دەستپێكردنی هەڵمەتێكی گەورە لەپێناو بانگەشەكردن بۆ شەر و پێویستی بەشداریكردنی ئەمریكا. رێكخەرانی هەڵمەتەكە پلانیان بۆ ئەمە دانا و هەموو ئامرازێكیان بەكارهێنا. وشەی چاپكراو، سینەما، تەلەگراف، پۆستەر، تابلۆ، هەموو شێوازەكانی گەیاندنیان بە هەموو هاولاّتیانی دەوڵەتەكە بەكارهێنا. توانرا سەركەوتنی گەورە بەدەست بهێنرێت بەوەی " سەنەدات"یان بۆ پەیدا كردنی پارە بۆ شەر دەفرۆشت، جەماوەریش ئەو سەنەدانەیان دەكری.

لەسەر ئاستێكی دیكەش هەڵمەتەكان رۆڵێكی گەورەیان بینی لە ململانێی نێو دەوڵەتی و هەرێمایەتیدا، لەوانە هەڵمەتەكانی راگەیاندنی رۆژئاوایی دژی عەرەب لەكاتی ململانێی عەرەب و ئیسرائیلدا، كە زۆرجار لەلایەن ئەو دامەزراوانەوە بەرێوە دەچوو كەسەر بە جولەكەكانی رۆژئاوا بوو یاخود لەلایەن دامەزراوە ئیسرائیلییەكانەوە. ئەو هەڵمەتانە هەموو شێوازێك و كەناڵە راگەیاندنە جیا جیاكانی رۆژئاوایان بەكاردەهێنا.

لەسەرەتای هەفتاكانەوە سەرهەڵدانی هەناردەكردنی نەوت لە هەندێ وولاّت دەستی پێكرد، بۆ ئەم بەمەستەش هەڵمەتی راگەیاندن لە وولاّتە رۆژئاواییەكان سەریهەڵدا، شێوازی هاندانیان بەكارهێنا دژی ئەو ولاّتانەی نەوت هەنارده دەكەن، بەتایبەت ولاّتە عەرەبییەكان و گوناحی تەنگژەی ئابووریيان دەخستە ئەستۆی ئەو ولاّتانە. بۆیە وولاّتە عەرەبییەكان بەتایبەتی ولاّتانی كەنداو دەبوایە وەلاّمدەرەوەیەكی گونجاو بدەنەوە بۆیە ساڵی 1979ز كتێبێك لەبارەی نەوتەوە بە چەند زمانێك بلاّو بووەوە. هەروەها چەند

فیلمێك بەرهەمهێنراو كۆڕی تەلەفزیۆنی (ندوات التلفزیونیە) بۆ ئەم مەبەستە ئەنجامدرا. كە مەبەستی روونكردنەوەی ئەنجام و داهاتی نەوت بوو كە بۆ گەشەپێدان بەكاردەهێنرێت و یارمەتی ولأتە تازە پێگەیشتووەكان دەدەن، ئەو فیلمانە لە ولأتە ئەوروپییەكان نیشاندران بۆ راستی هەڵوێستەكان. هەروەها چەند نێردراوی رۆژنامەوانی بانگهێشت كران تا بەچاوی خۆیان ئەو پێشەوەچوونانە ببینن. هەمان شت لەبارەی ئەو پێشكەوتنانە لە راگەیاندنی ولأتانی رۆژئاوا نیشاندران. رۆژئاوا هەوڵی دەدا تاك و كۆمەڵ لەرێگای تۆرێكی بەربلأوو گەورەی كەناڵەكانی راگەیاندنەوە كۆبكاتەوە، بۆ ئەم مەبەستە لەهەڵمەتەكانی راگەیاندن رۆژئاوا سوودی لە پێشكەوتنی تەكنەلۆجیا وەرگرت و ئامرازەكانی راگەیاندنی بۆ ئەو هەڵمەتە لە دژی عەرەب موسڵمان بەكارهێنا.

لە راپرسییەكدا كە ساڵی 1994 ئەنجامدرا، كە لەگەڵ سی هەزار ئەمریكی چاوپێكەوتن كرا (رەش پێست و سپی پێست) و ئەوانەی لە بنەچە خەڵكی ئاسیان و لاتینین كەوا 42٪ لەوانە وای بۆ دەچوون كەوا موسلمانان سەر بە ئاینێكن لەگەڵ تیرۆردا نەرمی دەنوێنن و 47٪ وایان دەبینی عەرەب دژی رۆژئاواو ئەمریكان.

ئەم هەڵمەتانە پشتی بە رازیكردن دەبەست. لەكاتی جەنگی ساردا لە نێوان ویلایەتە یەكگرتووەكان و یەكێتی سۆڤیەتدا یەكەمیان ئیدعای ئەوەی دەكرد سەلامەتی رۆح و موڵكی گەلی ئەمریكی دەپارێزی، هەر بەو بیانووەش پارێزگاری لە هاوپەیمانانی دەكرد، ئەم وتەیە بریتییە لە ناوەرۆكی سیاسی ئیقناع پێكردن هانی هەندێ لە گەلان دەدات بڕوای بە بیرۆكەی دەسەلأتی لیبرالیەت هەبێت تاكو دوژمنایەتی دەسەلأتی ئیشتراكیەتی پێبكات. لەبەرامبەر ئەمەدا یەكێتی سۆڤیەت هەوڵی ئیقناع كردنی رای گشتی نێودەوڵەتی دەدا كەوا ئیشتراكیەت شۆرشێكە لە سیستەمی گشتی بۆ بەرێوەبردنی ئابووری. كە ئەمەش رێزگرتنی مافی دامەزراوەكان و كرێكاران و جوتیاران دەپارێزێت، بۆ ئەم مەبەستەش كتێب و بلأوكراوە و وتارو كۆنگرە رۆژنامەگەرییەكانی بۆ تەرخان دەكرا لە پێناو ئەو هەڵمەتانەدا، بەجۆرێ لە بۆنەكاندا ئامادە دەكرا و دابەشدەكرا، (لەگەڵ

زیادبوونی پشت بەستن بەو ئامرازانە کە لە هەڵمەتەکاندا بەکاردەهات، ئەمە وای لە سیاسەتمەداران دەکرد شارەزاو لێهاتووبن لە بەکارهێنانی ئامانجەکانیان.

لەچواریەکی کۆتایی سەدەی رابوردودا، یانی سالآنی نێوان 1970–2000ز ئاشکرا بوو کەوا هەڵمەتەکانی راگەیاندن رەنگە سەرکەوتن بەدەست بهێنن ئەگەر نەخشەسازی کراو بەپێی ستراتیجی و پێویستییەکانی پرۆسەی پەیوەندی جەماوەری بەرێوەچوو.

رەنگە ئەوەی ئەدەبیاتی هەڵمەتەکان لەبیری ناکات ئەوە بێت کە لەنێوان 1990-1991ز راگەیاندنی رۆژئاوا پێی هەڵسا لە دژی عێراق لەکاتی رووداوەکانی ئابی 1990 کە داگیرکردنی کوێتی لێکەوتەوەو ئەو رووداوەی بە دوایداهات کە راگەیاندن و سیاسییەکان بە قەیرانی کەنداو ناویانبرد. کۆمپانیای (هیل و نولتون)ی ئەمریکی کە پەیوەندە بە پەیوەندیە گشتییەکانەوە هەڵمەتێکی بەرفراوانی دەستپێکرد. لەم هەڵمەتە ناونرا (لە پێناو کوێتێکی ئازاددا) لە چالاکییەکانی ئەم هەڵمەتە رازیکردنی کاربەدەستی 13 ویلایەتی ئەمریکی بوو بۆ دیاریکردنی رۆژێك بەناوی (کوێتی ئازادکراو) ، لەئەیلولی 1990 کۆمپانیاکە دەیان هەزار پۆستەر و جلی بلآوکردەوە کە پشتگیری هەڵمەتەکەی دەکرد. بەلآم گرنگترین هەوڵی راگەیاندن کە هەڵمەتەکە ئەنجامی دا تیشك خستنە سەر بابەتی (منداڵە ساواکان) بوو، ئەویش سەربازە عیراقییەکان 312 منداڵیان لە دایەنگەکان دەرهێناوەو هێشتویانە ئەو منداڵآنە بمرن لەناو نەخۆشخانەکانی کوێت. راستی و ناراستی مردنی ئەو منداڵآنە واز لێدەهێنین ئەوەی ئێمە لێرەدا مەبەستمانە ئەو هەڵمەتەیە کە پەنای بۆ سیاسەتمەدارانی ئەمریکی و سەرکردەکان و کۆنگریسی ئەمریکی و دامەزراوەکانی مافی مرۆڤ بردووە، سەرەرای پشت بەستن بە هەندێ رێکخراوی نێو دەوڵەتی بەتایبەتی (رێکخراوی لێبوردنی نێودەوڵەتی) بەپشت بەستن بە یاسای نێو دەوڵەتی. هەروەها هەڵمەتەکە کۆنگرەیەکی بۆ مافەکانی مرۆڤ لە کۆنگریسی ئەمریکی رێکخست لەژێر چەتری لێژنەی کاروباری دەرەوەی سەر بە ئەنجومەنی پەرلەمانتاران و لێژنەی پەیوەندییەکانی دەرەوە کە سەر بە ئەنجومەنی پیرانە، لەوە گرنگتر پەنای بۆ کچێکی کوێتی برد کە پازدە سالآن بووە بەناوی (نیرە) گەواهی ئەوەیدا لەبەردەم

ئەندامانی کۆنگریس جەخت لەسەر ئەوە کرا یەوە کە بەچاوی خۆی بینیویەتی سەربازە عیراقییەکان منداڵەکانیان لە دایەنگەکان دەرهێناوەو هێشتوویانە لەسەر ئەرزەکە بمرن.

پێناسەی هەڵمەتی راگەیاندن:

هەڵمەتی راگەیاندن: لە چالاکییە پەیوەندییە گرنگەکانە هانی ئەوانە دەدات کە توێژەرن یاخود ئەوانەی گرنگی بە کاروباری پەیوەندییەوە دەدەن پێناسی بکەن و مانا جیاوازەکانی دیاریبکەن. لە گرنگی پێدان و سروشتی پسپۆری و کارەکانیانەوە بۆی دەچن کە هەڵمەتەکە ئەنجامی دەدات، وە ئەو ئامانجانەی کە دەبێت بەدیبهێنرێت لە ئەنجامی رێکخستنیدا سەرەڕای ڕەگەز و خەسڵەتەکانی.

هەندێ نووسەر پێناسەی هەڵمەتی راگەیاندن دەکەن: بەوەی کە بریتییە لە پرۆسەی رازیکردنێکی رێك و گونجاو کە ئامرازەکانی راگەیاندنی جەماوەری ئەنجامی دەدەن و روو لە رای گشتی دەکات، هەوڵێکە بۆ بەدیهێنانی کۆمەڵێك ئامانج و مەبەست کە دەکرێت تاخمێکی بەربلاو پێی هەڵسێت لە دامەزراوەکان و کۆمەڵە کەسانێك بۆ بەدیهێنانی بەرژەوەندی تایبەتی.

دەتوانین هەڵمەتی راگەیاندن بەوە پێناسەی بکەین: کۆمەڵێ چالاکی پەیوەندیکردنە کە بە وردی و رێك و پێکی دارێژراوە بەشێوەیەکی گونجاو ئامانجی سەرکەوتنیەتی، وە دەکرێت بەدواداچوون و هەڵسەنگاندنی بۆ بکرێ کە دامەزراوەکان و کۆمەڵە کەسەکان پێی هەڵدەستن، بۆ ماوەیەکی کاتی جیاوازە بەمەبەستی بەدیهێنانی ئامانجی دیاریکراو و بەکارهێنانی ئامرازەکانی راگەیاندن و نامەی راگەیاندنی ئاراستەکراو، بە پشت بەستن بە شێوازی رازیکردنی کاریگەر، روو لە جەماوەرێکی تاراددەیەك زۆر دەکات.

هەڵمەتی راگەیاندن : بریتییە لە پەیوەندی کردنێکی پلان بۆ دانراو و رێك و پێك بۆ بەدواداچوون و هەڵسەنگاندن، دام و دەزگاکان یان کۆمەڵ یان تاکە کەسێك پێی هەڵدەستێت، ئەمەش بۆ ماوەیەك درێژە دەکێشێت بەمەبەستی بەدیهێنانی ئامانجی دیاریکراو، بەهۆی بەکارهێنانی ئامرازەکانی گەیاندنی جۆراو جۆر و زنجیرەیەك پەیامی

راگەیاندن یاخود نامەی راگەیاندن بەپشتبەستن بەهۆیەکانی کاریگەر دەربارەی بابەتێکی دیاریکراو کە هاوڕا بێت لە گەڵیدا یان دژی بێت وە گەیشتن بە زۆرترین جەماوەر.

هەڵمەتی راگەیاندن: بریتییە لە کۆمەڵێك چارەسەرکاری و ئامادەکاری. وەك: هەڵمەتی رامیاری و هەڵبژاردنەکان و زانیارییە گشتییەکان و راگەیاندن و بەکارهێنانی ئامرازی گەیاندنی جەماوەری لە وولاتانی گەشەسەندوو یان لە بواری بلاوکردنەوەی نوێکارییەکان (التجدیدات) و ئامانجی دیاریکراوی دەبێت، پلان دادەنێت لەپێناو بەدیهێنانی و هەڵدەستێت بە چالاکییەکانی لە ماوەیەکی دیاریکراودا، پێدەچێت ماوەکە زۆر کورت و چروپڕ بێت، پشت بە چوارچێوەیەکی گشتی بەها یان بەرژەوەندییە هاوبەشەکان دەبەستێت.

جۆرەکانی هەڵمەتی راگەیاندن:

یەکەم: هەڵمەتی راگەیاندن بەپێی پلاندانان:

أ- هەڵمەتی پلاندارێژراو: ئەو هەڵمەتەیە کە پێشتر ئامادە کراوە بۆ یادێکی دیاریکراوو بۆ ماوەیەکی دیاریکراو، نموونەش بۆ ئەم جۆرە هەڵمەتە، وەك هەڵمەتە تایبەتییەکانی جیهان سەبارەت بە رۆژی ژینگە و رۆژی دایك و منداڵ، هەروەها رۆژی جیهانی وازهێنان لەجگەرەکێشان.

ب- هەڵمەتی کت و پری: (هەڵمەتی نسکۆ): ئەو هەڵمەتەیە کە گرینگی بە بابەتێکی گڕوتین و دۆزێکی دیاریکراو دەدات سەبارەت بە داپۆشینێکی خێرا... ئەم جۆرە ئەوە ناگەیەنێ رەگەزی پلاندانان و ئامانج کە دوو رەگەزی سەرەکین و پێویستە لەهەر هەڵمەتێکی راگەیاندندا هەبن، لێرەدا بوونیان نەبێ، بەڵکو ئەم دوو رەگەزە (پلان و ئامانج) پاش دەستپێکردن بە جێبەجێکردنی هەڵمەتەکە دێنە ئاراوە.

دووەم: هەڵمەتی راگەیاندن بەپێی چوارچێوەی جوگرافی:

أ- هەڵمەتی ناوخۆیی: ئەو هەڵمەتەیە کە ئاراستەی شارێك یان زیاتر دەکرێت لە وڵاتێکی دیاریکراودا، بابەتەکانی هەڵمەتەکەش لەو دۆزانە وەردەگیرێن کە پەیوەندییان

بەجەماوەری ئەو شارە هەیە. نموونە بۆ ئەم جۆرە هەڵمەتە، وەك: هەڵمەتی ئاراستەكراو بۆ هاوڵاتیانی شارێك لە شارەكانی هەرێمی كوردستان دەربارەی پیسبوونی ئاوی شارەكە.

ب- هەڵمەتی نیشتمانی: ئەو هەڵمەتەیە كە لە چوارچێوەی وڵاتێك ئاراستە دەكرێت، ئەم هەڵمەتە بە زۆری هەموو هاوڵاتیانی ئەو وڵاتە دەگرێتەوە، نموونە: هەڵمەتەكانی ساڵی (2005) كە تایبەتبوون بە بڵاوكردنەوەی هۆشیاری دەستوری و گرنگی دەستور لە عیراق.

ج- هەڵمەتی هەرێمایەتی: ئەو هەڵمەتەیە كە لەلایەن وڵاتێك یان چەند وڵاتێك ئاراستەی وڵاتێكی تر یان چەند وڵاتێك دەكرێت. نموونە: ئەو هەڵمەتە راگەیاندنانەی كە وڵاتە موسلمانەكان ئاراستەی وڵاتی دانیماركیان كرد كاتێك كە یەكێك لە رۆژنامەكانی دانیمارك وێنەیەكی كاریكاتێری كەسووكایەتی بە پەیامبەری موسولمانان دەكرد بڵاوكردەوە. یان ئەو هەڵمەتە راگەیاندنانەی كە وڵاتانی ئەنجومەنی هاریكاری كەنداو ئاراستەی وڵاتانی كەنداویان كردو ناساندیان سەبارەت بە گرنگی رۆڵی ئابووری و هەوڵدان بۆ بەرەو پێشبردن و پەرەپێدانیان.

د- هەڵمەتی جیهانی: ئەو هەڵمەتەیە كە لەئاستی جیهانی رێكدەخرێت و ئامانجیشی راكێشانی رای گشتی نێو دەوڵەتییە بۆ لای خۆی، بەم جۆرە پەیامەكەی مۆركێكی گرنگ هەڵدەگرێت لەسەر ئاستی كۆمەڵگەی نێو دەوڵەتی نموونە بۆ ئەم جۆرە هەڵمەتە: ئەو هەڵمەتانەی كە رێكخراوە نێو دەوڵەتییەكان پێی هەڵدەستن، هەروەها ئەو هەڵمەتانەی كە وڵاتە یەكگرتووەكانی ئەمریكا و هاوپەیمانەكانی رێكیخست بۆ رازیكردنی رای گشتی نێو دەوڵەتی سەبارەت بە رووخاندنی رژێمی حوكم لە عیراق لە نێوان ساڵانی(2002-2003).

سێیەم: هەڵمەتەكانی راگەیاندن لەچوارچێوەی كاتیدا: كە ئەم لقانە لە خۆ دەگرێت.

أ- هەڵمەتی درێژخایەن: ئەم هەڵمەتانە بەدرێژایی ساڵ یان زیاتر بەردەوام دەبێت، بەشێوەیەك كە دەتوانرێ بگۆردرێت یان هەمواربكرێت بەپێی پێویستییەكانی قۆناغ هەروەها هەمیشە توێژینەوەی جیددی لەسەر دەكرێت سەبارەت بە كاریگەری ئەو هەڵمەتانە لەكاتی جێبەجێكردنیان. نموونە بۆ ئەم هەڵمەتانە: ئەو هەڵمەتانەی كە

ڕێکخراوە فەلەستینییەکان ئەنجامی دەدەن بەمەبەستی ناساندنی دۆزی فەلەستین بە جیهان و پاڵپشتی کردنیان. هەروەها ئەو هەڵمەتانەی کە تایبەتن بە پیسبوونی ژینگە.

ب - هەڵمەتی کورت خایەن: ئەو هەڵمەتانەیە کە لەکتوپڕی و بۆ ماوەیەکی کورت دێتە ئاراوە، لەوانەیە ئەم هەڵمەتە بە کۆتا هاتنی ماوەکە ئەویش کۆتایی پێبێت، یان لەوانەیە بە نۆرە بێت، بۆ نموونە: هەڵمەتەکانی هۆشیاری بۆ خۆ پاراستن لە نەخۆشییەکان و هەڵمەتەکانی کوتان (ئیفلیج) دژی نەخۆشییەکانی منداڵ. هەڵمەتی خۆپاراستن لە کۆلێرا.

چوارەم: هەڵمەتەکانی ڕاگەیاندن لەرووی بابەتەوە (ناوەرۆك):

أ- هەڵمەتی جاردان: بریتییە لە کۆمەڵێك چالاکی بەردەوام و پلاندارێژراو، ئەم جۆرە هەڵمەتە ئامانجێکی دیاریکراوی هەیە، ئەو ئاگادارییەی لەسەر شاشەی تەلەفزیۆن پیشاندەدرێت یان لە رۆژنامە و گۆڤارەکان یان لەسەر تۆری جیهانی (ئینتەرنێت) بلاّو دەکرێتەوە، ئەوە تەنها راگەیاندن نییە ، بەڵکو بەشێکە لە هەڵمەتی جاردان کە دەرەنجام ئامانجی ئەوەیە بگاتە دەستی بەکاربەر (مستهلك) کەواتە ئەوە تاکە چالاکی نییە یاخود سەربەخۆ نییە، بەڵکو بەشێکە لە چالاکییەکی تەواو کە دەرژێتە ناو چوارچێوەی هەڵمەتەکە. ئامرازەکانی ئەنجامدانی ئەو هەڵمەتەش بریتین لە: رۆژنامە و گۆڤار و رادیۆ و لافیتەی دیوار و نشرات و بلاّوکراوە و تەلەفزیۆن و پۆستەر وێرای بلاّوکردنەوەی ئاگادارییەکان لەسەر تۆری ئینتەرنێت.

ب - هەڵمەتەکانی گەشەپێدان: بریتین لەو هەڵمەتانەی کە پەیوەندییان بە بەرنامەی گەشەپێدان هەیە بەتایبەتی لە وڵاتانی گەشە سەندوو، ئەوان کاردەکەن لەپێناو چاکسازی کۆمەڵایەتی. هەروەها کاردەکەن بۆ هەڵبژاردنی دەنگ و باس و دۆزەکان و بیرو بۆچوونەکان وەك: بەشداربوون لەکێشە کۆمەڵایەتییەکان لەرێگەی وەبەرهێنانی توانستەکان و ئارەزووەکان لەرووبەروو بوونەوەی دۆزە کۆمەڵایەتییەکان و دۆزینەوەی رێگە چارەیەك بۆ چارەسەرکردنیان.

هەروەها کاردەکەن بۆ بەدەستهێنانی رای گشتی و خێرا کردن لە پرۆسەی چاکسازی و گۆرانکاری کۆمەلأیەتی، ئامرازەکانی گەیاندن دەتوانن ئارەزووەکانی جەماوەر سەبارەت بە زانیارییەکان تێربکەن، هەروەها بەشداری لە پێناسە کردنی واقیع و دەستنیشانکردنی بکەن.

ئەمە لەو هەڵمەتە راگەیاندنانە دەردەکەوێت کە بەرەو لایەنە گەشەسەندووەکانی ناو کۆمەڵگە ئاراستەکراون. توێژینەوەکان دەریانخستووە کە قەوارەی زانیارییەکان بە تەنها ناتوانێت کاریگەربێت بەڵکو ئەو رێگایەی کە ئەو زانیارییە تایبەتیانە لە بواری سیاسی بلأوی دەکاتەوە دەتوانێت کاریگەربێت. ئاشکرایە کە زۆربەی خەڵك بەهۆی سەرقالبوونیان بە ژیانی رۆژانەیان پێویستیان بە زانیاری تێرو تەسەل نییە کە تایبەتە بەو کاروبارانەی کە ئەنجامدەدرێن، چونکە بەرامبەر بەوە گوێبیستی هەواڵی ناخۆش دەبن، بەتایبەتی ئەگەر کاریگەری هەبێت لەسەر ژیانیان.

ج - هەڵمەتی رامیاری (سیاسی) : ئەم جۆرە هەڵمەتە گرنگترین و ترسناکترین جۆری هەڵمەتەکانە چونکە هەوڵی سەرکردایەتی کردنی رای گشتی دەدات، هەروەها هەوڵ دەدات کاریگەری لەسەر هزرو بیرو بۆچوونەکانیش هەبێت.

هەڵمەتی سیاسی زۆر بە چری ئامرازەکانی راگەیاندن بەکاردێنێت بەمەبەستی پێکهێنانی یان دروستکردنی رای جۆراوجۆر، بێجگە لەمە ئامرازەکانی راگەیاندن ئامرازێکە بەدەستی سیاسەتمەدارانەوە یان بەدەستی ئەو کەسەی کە شوێنیان دەگرێت دەربارەی هەبوونی کاریگەری لەسەر ئاراستەکان (اتجاهات) رای گشتی بەشێوەیەك کە خزمەتی پلانەکەیان بکات. هەروەها ئەو ئیمکانیاتەی کە جیهانگیری عەولەمە بۆ ئامرازەکانی راگەیاندنی نوێ دەیهێنێتە ئاراوە، کاریگەرییەکی سیاسی گەورە دەکاتە سەر تەنگەژەکان و بریاری خۆی بەسەر کارەکانی سیاسەتمەداران دەسەپێنێت، بەو شێوەیە کاریگەری هەڵمەتی رامیاری لە میانەی ئامرازەکانی گەیاندنی نوێ حکومەت ناچار دەکات بریاری ئالۆزتر وەربگرن.

بۆیە دەبینین کە هەڵمەتی سیاسی بە بانگەشە دەبەسترێتەوە بەتایبەتی لەرووی ئامانجەکانییەوە، ئەویش بەناردنی پەیامی راگەیاندن بەمەبەستی کارتێکردنیان لەسەر

رای کشتی، بۆیە پێی دەگوترێ هەڵمەتی بانگەشەکردن کە پێویستی بە توێژینەوەی واقیعی کۆمەڵگەی سیاسی و ئابووری و کۆمەلأیەتی و دەروونی هەیە، لەپاش ئەوەش پێویستە پلانی هەڵمەتەکە لەمیانەی توێژینەوەکانی تایبەت کۆمەڵگە دابرێژرێ، لە دواییدا هەوڵبدات بۆ دۆزینەوەی بوارێکی لەبار بۆ هەڵمەتەکە، ئەویش بە دارشتنی پلانێکی دروست بۆ ئامرازەکانی راگەیاندن بە لەبەر چاوگرتنی ئەو گۆرانکارییانەی بەسەر هەلۆیستی هەنوکەیی و کۆمەڵە هەلۆیستەکانی ئایندە سەپێنراون بۆ وەدیهێنانی ئەو ئامانجانەی کە پێویستە بە زووترین کات وە دەستیان بهێنێت.

****

تایبەتمەندییەکانی هەڵمەتەکانی راگەیاندن:

مانای دووبارە بوونەوەی پێکهێنان یان ریفۆرم لە تایبەتمەندییە گرنگەکانی هەڵمەتەکانی راگەیاندنە وەکو چالاکییەکی پەیوەندیکردن چ لەسەر ئاستی تاك یان لەسەر ئاستی پێکهاتەی کۆمەلأیەتی، لەکوێدا مانای هەڵمەتی راگەیاندن هەبوو مانای دووبارە کردنی پێکهاتن دەبێت. مەبەست لە دروستکردن یان پێکهێنان واتا دروستکردن یان پێکهێنانی سەرکردەکردنی نێو کۆمەڵگا بۆ بارێکی باشتر **هەندێ لە لێکۆڵەران دان بە دوو مەنهەجی سەرەکی دەنێن وەکو دوو تایبەتمەندی دیاریکراوی هەڵمەتەکانی راگەیاندن:**

یەکەم: منهج الضبط الاجتماعی: مەنهەجی رێکخستنی کۆمەلأیەتی: لەسەر سێ تەوەر بەندە کە ئەمانەن:

أ- التعلیم: فێرکردن: مەبەستی پێشکەشکردنی هەموو زانیارییەك و ئەو رەگەزانەی پەیوەندی بە کێشەکەوە هەیە یان بە بابەتی هەڵمەتەکە وەك (بلأوکراوە، نامیلکە، پێناسین، پۆستەرات)

ب- التدبیر: جەخت کردنەوە لەسەر هەموو ئەو رێنمایی و ئامۆژگارییانەی کەوا یارمەتی خەڵکە کە دەدەن بۆ هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ کێشەکە یان بابەتی هەڵمەتەکە بەشێوەیەکی پێویست (تابلۆکانی رێنمایی و ئاراستە کردنەکان).

ج- التعزیز أو التدعیم: بەهێزکردن و پاڵپشتی کردن : لەسەر دەرهێنانی یاساکان و رێنماییەکان بەندە کە جەماوەر پابەند دەکات بۆ هەڵس و کەوت کردنێکی ئەرێنی لەگەڵ

کێشەکەدا (یاسای قەدەغەکردنی جگەرە کێشان لە شوێنە گشتییەکاندا و سەپاندنی باج لەسەر فرۆشتنی توتن).

ئەم دوو تەوەرەی دوایی تەگبیر و پشتگیری کردنە بەسەر هەموو بوارەکاندا پیادە ناکرێت.

دووەم: المنهج العلمیه: پرۆگرامی زانستی: بریتییە لە پرۆسەکانی پلاندانان بۆ پەیامەکان و ئامرازەکانی راگەیاندنی گونجاو لەبەر رۆشنایی خاسیەتەکانی جەماوەری مەبەستدار، سەرەرای دانانی پلانی بەرێوەبردنی هەڵمەتەکە و هەڵسەنگاندنی ئەنجامەکانی.

راگەیاندن بووە بە بربرەی پشتی وولاتان و دامەزراوەکان و رێکخراوو کۆمپانیاکان و تاکەکانیش. هەروەها راگەیاندن بووەتە شانۆی نێودەوڵەتی بۆ موتوربەکردنی شارستانیەت و بیرۆکەکان لەمیانەی تێکەڵکردنی شۆرشە زانستییەکان وەکو شۆرشی زانیاری و شۆرشی بۆشایی ئاسمان کە سنوورەکان دەبەزێنێ و شۆرشی تێگەیشتن و زاراوەکان و شۆرشی تەکنەلۆژیا. ئەوەش پێویستی بە کردنەوەی رەمز و نهێنییەکانی پێشکەوتنی خێرایە کە روویداوە لە بواری راگەیاندندا. هەر لەبەر ئەوەشە دەبێت بە بەردەوامی بەدواداچوون بۆ نوێبوونەوەی زانیارییەکان بکەین و بەردەوامی بە توانای تەکنیکی و شارەزایی پەیوەندیکردن و پێشڤەچوونی خودی بدەین.

بەتایبەتی دوای ئەوەی راگەیاندن بووە پشتێنەی گواستنەوەی بیرو زانیاری و بەها کۆمەلأیەتییەکان و رۆشنبیری جیاوازەکان و ئارەزووە هەمە جۆرەکان، لەسایەی ئاسان بوونی ئامرازەکانی پەیوەندی و راگەیاندن لە جیهانێکی هەمە جۆرو گۆڕاو وامان بەسەردا دەسەپێنێ کە هونەری هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ ئامرازەکانی راگەیاندنە جیاوازەکان و شێوازە پێشکەوتووەکانیاندا خۆمان رابێنین و بزانین چۆن هەڵس و کەوتیان لەگەڵدا دەکەین. بەتایبەتی پسپۆرانی راگەیاندن و پەیوەندییە گشتییەکان کە بە سروشتی کارە پیشەییەکەی و وەزیفییەکەی دەبێتە بەشێك لەم جیهانە پێشکەوتووە، کە لەگەڵ جەماوەردا دەبێت و لە ئارەزوو خواستەکانی تێدەگات و کار بۆ داگیرکردنی مێشك دەکات و دڵی خەڵکی رادەکێشێ بۆ بەدیهێنانی بەردەوامی و پەیوەندی جەماوەری. سەرەرای ئەوەی لەراگەیاندنی ئێستادا جۆرێك لە شڵەژاوی هەیە و پەیامە راگەیاندنەکان تا رادەیەك سەرکەوتوونین و هەڵمەتەکانی راگەیاندن و ئاگادارکردنەوە نەرم و شاشن

کەچی ڕاگەیاندن بووەتە ڕوویەکی شارستانی، دەوڵەتەکان پشتی پێدەبەستن بۆ خستنەڕوو و دەرخستنی سەرکەوتنەکانیان.

پۆلێن کردنی هەڵمەتەکانی ڕاگەیاندن:

دەتوانین هەڵمەتەکانی ڕاگەیاندن بەپێی پێناسە کردنمان پۆلین بکەین بۆ چەند بەشێك لەوانە:

1- تفاعل توافقی: هەڵمەتەکانی ڕاگەیاندن بەوە وەسف دەکرێ کە پرۆسەیەکی تەواوە (کامڵە) لەسەر بنەمای (تفاعل) دادەمەزرێت لەنێوان ڕەگەزەکانیدا (نێرەر، نامە، وەرگر) لە ئامانجی دیاریکراو کە بەشداری لە زانیارییەکان و هێماو ڕاو بۆچوونەکان دەکات.

2- بەڕێوەبردنێکی ڕێکوپێك: سەرکەوتنی هەڵمەتەکانی ڕاگەیاندن پێویستی بە بەڕێوەبردن هەیە پێیەوە بەندە، لەبارەی مەبەستە هەڵبژێرراوەکان بە ئامانج و پەیام و ئامراز و جەماوەر لەگەڵ بوونی هەماهەنگی لەنێوان ئەوەی بەدەست دەهێنرێت، کە دەبێتە مایەی جێبەجێکردنی پلانی هەڵمەتەکە بەسەرکەوتویی، دەبێت چاودێری و هەڵسەنگاندنیشی لەگەڵدابێت بۆ چارەسەرکردنی سستی و چارەسەرکردنی شکست و سەرنەکەوتن و چارەسەرکردنی لادان لە هێڵی هەڵمەتەکە، دوای ئەنجامدانی هەڵمەتەکە پێویستی بە هەڵسەنگاندنی ورد هەیە لەبارەی پێویستییەکانی سەرکەوتن و فەشەل نەهێنانی و تا چ ڕادەیەك کاریگەری هەیە لە جێبەجێکردنی هەڵمەتەکە و بەدیهێنانی ئامانجە ستراتیژییەکانی.

3- چالاکی هەمەجۆر: هەڵمەتی ڕاگەیاندن دامەزراوە گەورەکان ڕێکی دەخەن، وەکو (حکومەتەکان) یان دامەزراوەکانی ڕاگەیاندن یاخود حزبەکان، یان ئەو کۆمەڵانەی هەوڵی ئامانجی دیاریکراو دەدەن وەکو کۆمەڵێك بانگەشەی پاراستنی ژینگە دەکەن یان کەسانێکی ناسراو (هونەرمەندان) هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە دەکەن بۆ توشبووانی نەخۆشی شێرپەنجە. بەڵام لەهەموو حاڵەتێکدا دەبێت پەنا بۆ ئامرازی پەیوەندیکردن ببەین بۆ ئاگادارکردنەوەی جەماوەر.

4- دیاریکردنی مەبەست و بابەتەکە: هەموو هەڵمەتێکی راگەیاندن بەپێی بابەتێك رێکدەخرێت. هەر چەند بابەتی هەڵمەتەکە دیاریکراوبێت ئەوەندە ئەوانەی هەڵمەتەکە دەکەن دەتوانن لەهەموو رووبەکەوە روماڵی بکەن.

5- کاتی نامە دیاریکراو بێت: دەبێت ماوەی هەڵمەتەکە بە ماوەیەکی زەمەنی دیاری بکرێت لەکاتێکی گریمانەوە دەست پێدەکات کە کەی تەواو دەبێت بۆ ئەوەی دوای بەدیهێنانی ئامانجەکانی رابوەستێت. هەڵمەتەکە دەکرێ ماوەی کورت بێت یان درێژ بێت بەپێی جۆری ئامانجەکان ماوەکەشی دیاریدەکرێت.

6- ئامانجی هەلبژێردراو دادەنرێت بۆ هەڵمەتەکە بەمەبەستی بەدیهێنانی ئامانجە ستراتیجییەکان لەوانە ئامانجی تەکتیکی.

7- جەماوەرێکی هەڵبژێردراو: ئەو جەماوەرە هەڵدەبژێردرێت کە بابەتی هەڵمەتەکە دەیگرێتەوە.

8- ئامرازی پەیوەندیکردنی جۆراوجۆرو هەڵبژێردراو: ئەوەی بە هەڵمەتەکە هەڵدەستێت دەبێت ئەو کەناڵانە دیاری بکات کە بەکاریان دەهێنێت بۆ گواستنەوەی بەرهەمی بیرۆکەکانی بۆ جەماوەر سەبارەت بە بابەتی هەڵمەتەکە.

9- ئەنجامدانی هەڵمەت دەبێت رازیکردن و کارتێکردن بێت: ئەنجامدەری هەڵمەتەکە دەبێت ناوەرۆکەکانی نامەکەی بەشێوازێکی رازیکردن و کاریگەر ئامادەبکات وەرگرەکە بوروژێنێ و سەرنجی رابکێشێ و پاڵی پێوەبنێ بۆ هەماهەنگی.

10- لایەنگیریکردن و رەفزکردن: لە جێبەجێکردنی هەڵمەتەکاندا ئاسان نییە هەمووان لایەنگیری هەڵمەتەکە بکەن، رەنگە هەبێت رازی نەبێت تا لە نێوان ئەوانەی تیایدا کاردەکەن سەنگی نامەکە و سەلامەتی هەڵبژاردنی ئامرازەکانی پەیوەندیکردنی جەماوەر چەندێتی جەماوەرەکە کە لایەنگیرن دیاریدەکات، هەروەها ئەوانەش دیاریدەکات کە نارازین.

ڕەگەزەکانی هەڵمەتی ڕاگەیاندن:

هەڵمەتی ڕاگەیاندن لەسەر چەند ڕەگەزێك بەندە دەبێت تەواو بێت و لەگەڵ یەکدا بگونجێت بۆ ئەوەی هەڵمەتی ڕاگەیاندن بگاتە ئامانجی خۆی:

1- بابەتی هەڵمەتەکە: دەبێت بابەتی هەڵمەتەکە کێشەیەك بێت یان ڕای گشتی مەبەستی بێت و لەبەرژەوەندی میللەتدابێت لە هەمان کاتدا.

2- ئامانجی هەڵمەتەکە: دەبێت ئامانجێکی ئاشکرا و ڕوونی هەبێت و هەر لەسەرەتاوە دیاری کرابێت تاکو لای خوێنەر ئاسان بێت یاخود بینەری ئاسایی تێبینی بکات. چونکە نا ڕوونی ئامانجی هەڵمەتەکە دەبێتە هۆی سەرلێشێوانی ڕای گشتی و خوێنەریش یا بینەر قەناعەتی پێناکات.

3- جەماوەری هەڵمەتەکە: زۆر پێویستە دەزگاکانی ڕاگەیاندن سەرکەوتووبن لە بەشداریکردنی ڕای گشتیدا بۆ باوەرهێنان بەکێشەکە یاخود ئەو ڕاوبۆچوونەی دەزگاکە دەری دەبڕێت لە هەڵمەتی ڕاگەیاندنەکەدا، دەبێت وا بکات ڕای گشتی هەست بە کێشەکە بکات. بەمجۆرە ڕای گشتی دەبێتە هێزێك گوشاری هەبێت، دەزگاکەش یارمەتی بەدیهێنانی ئەو ئامانجە دەدات کە هەڵمەتەکە لە پێناویدا دەکرێت.

4- هەڵسوڕێنەری هەڵمەتەکە: ئەو کەسەیە کە هەڵدەستێت بە نەخشەدانانی هەڵمەتەکە، ڕەنگە تاکە کەسێك بێت یان دەزگایەك بێت. دەبێت جیاوازی بکات لە نێوان هەڵمەتی ڕاگەیاندن و ناوەرۆکێکی دیکەدا کە لەشێوەی زنجیرە بابەت بڵاودەکرێتەوە. چونکە ئەگەر ناوەرۆکی بابەتێك بێت لەشێوەی زنجیرە بابەت بڵاو بکرێتەوە ئەو کاتە ناتوانین پێی بڵێین هەڵمەتی ڕاگەیاندن. زۆربەی هەڵمەتەکان بۆ ئەوە ئامادە دەکرێت و پلانی بۆ دادەنرێت تاکو پێویستییەکانی کۆمەڵگا بۆ ماوەیەکی درێژ بەدی بهێنێ. هەڵمەتەکە ئامرازێکی ڕوماڵکردنی ڕاگەیاندنە چونکە حالەتێکی نموونەییە کە گرنگیپێدەدرێت و لەلایەن دەزگاکانی ڕاگەیاندن جەختی لەسەر دەکەن، بۆ ئەم ئامانجانە:

1- بەدیهێنانی زۆرترین ڕوماڵی ڕاگەیاندن بۆ جەماوەر.

2- بەرپاکردنی کاریگەری ڕاگەیاندن.

3- جەختكردن و مسۆگەركردن و بەردەوامی ئەم كاریگەرییە بە بەردەوامی لەرێگای دووبارەكردنەوەوە.

هەنگاوەكانی هەڵمەتەكانی راگەیاندن: هەڵمەتی راگەیاندن پشت بە چەند هەنگاوێك دەبەستێت لەوانەش:

یەكەم: لێكۆڵینەوەو كۆكردنەوەی داتاكان (شیكردنەوەی هەڵوێست و دیاریكردنی كێشەكە).

هەنگاوی لێكۆڵینەوە و كۆكردنەوەی داتاكان بریتییە لە كۆمەڵێ هۆكارو گۆرانكارییەكان كە كار دەكاتە سەر سەركەوتنی هەڵمەتی راگەیاندن... لەوانە:

1- شارەزابوون لە جەماوەر بۆ دانانی ئەو نامانەی كە لە گەڵیان دەگونجێت لەرووی بیروباوەری سیاسی لە هەڵمەتەكە ئەویش شارەزابوونە لە جەماوەر و دابەشكردنی بە مەبەستی ئەوەی پێی بگەیت بەپێی دابەشكردنی جوگرافی و دیمۆگرافی و بیروباوەرو هەڵس و كەوتی باوو گۆرانكارییەكانی.

2- زانینی بارودۆخ و هۆكارە ژینگەیی و ئابوری و كۆمەڵایەتیەكان و لێكۆڵینەوەیان بۆ زانینی رادەی كاریگەرێتی لەسەر ئەو لایەنەی كە هەڵمەتە ئەنجام دەدات هەروەها ئەو جەماوەرەش كە هەڵمەتەكە مەبەستێتی.

3- سیاسەتی بەرێوەبردنی گشتی بۆ دامەزراوەكان یاخود لایەنی بەرامبەر لەرووی سیاسی و ستراتیژی و خەرج كردن و ئەو كەسانەی كارەكە دەكەن و بەرهەمهێنان.

4- سیاسەتی بانگەشەی تایبەت بە خزمەتگوزاری و بیرۆكە و خەرجی بانگەشە كردنەكە.

5- چالاكییەكانی دیكە وەكو پەیوەندییە گشتییەكان و پروپاگەندە بڵاوكردنەوە و چالاككردنی فرۆشتن و شتی دیكە.

دووەم: دیاریكردنی ئامانجەكان:

ئامانجی بانگەشەكە بەرپاكردنی گۆرانكارییە یاخود راستكردنەوەی بیرۆكەكانە یان ئاراستەكانە و گۆرینیان لەلای زۆربەی وەرگرەكان و هاندانیان بۆ وەرگرتنی هەڵویستێكی

نوێی ئەرێنی بێلایەن یان لایەنگیری بیرۆکەکەیە. ئامانجیشی چاکەیەکی روون و ئاشکرا و واقعیانەیە و دەتوانرێ بپێورێت.

ئامانجی هەڵمەتەکە دەکرێتە چەند بەشێکەوە:

أ- ئامانجی ستراتیژی: ئەو ئامانجانەیە بۆ ماوەیەکی درێژ کە هەوڵی دروستکردنی بارو دۆخێك دەدات یا پێشبینییەکی دیاریکراوی هەیە کە بەرێوەبەرانی هەڵمەتەکە هەوڵ دەدەن بەدی بهێنن و پارێزگاری لێ بکەن یاخود کار بۆ گۆرینی دەکات یان چاککردنی هەڵس و کەوتێك یاخود گەیاندنی بیرۆکەی دیاریکراو یان راکێشانی سەرنجی جەماوەر بۆ خزمەتگوزارییەکان کە دامەزراوەکە پێشکەشی دەکات.

ب- ئامانجی تەکتیکی (هونەری) : ئەم ئامانجەش بۆ ماوەیەکی کورت خایەنە.

هەندێ لە لێکۆڵەران ئامانجەکان بەمجۆرە دابەشدەکەن:

1- ئامانجی گشتی: مەبەست ئەو شێوازەیە، کە مەبەستەکە یان ئامانجە ستراتیژییەکە دادەرێژێت.

2- ئامانجی جێبەجێکردن: بریتییە لەبوارێکی دیاریکراو قابیلی پێوانەیە و چوارچێوەیەکی زەمەنی هەیە بۆ گەیشتن بەم بوارە.

سێیەم: گرنگی ئامانجەکان:

لەبەر گرنگی دیاریکردنی ئامانجەکان پێویستە ئەم ئامانجانە ئەمانەی خوارەوەی تێدا بەدی بکرێت:

- نەرم و نیانی: واتا توانای چاککردنەوە و گۆرینی هەبێت بەپێی ئەوەی لەکاتی جێبەجێکردندا بەسەری دێت.

- بابەتیانە: واتا لە سنوری تواناکاندا بیت و داهاتی بەردەستی هەبێت.

- روونی و وردی: واتا دەبێ لایەنە پەیوەنددارەکان لێی تێبگات و دیاریکراو بێت بەشێوەیەك توانای جێ بەجێکردنی هەبێت.

قۆناغەکانی پلاندانان بۆ هەڵمەتی ڕاگەیاندن:

هەڵمەتی ڕاگەیاندن پرۆسەیەکی پەیوەندی کردنە بۆیە لەکاتی پلاندانانیدا دەبێت چەند هەنگاوێك لەبەرچاو بگیرێت لەپێش هەموویانەوە هەڵمەتەکە وا نەخشەی بۆ دادەنرێت تا کێشەیەك دەستنیشانبکات و جەماوەرێکی دیاریکراو شیبکاتەوە هەروەها ئامانج دادەنێت و ستراتیژیەتێکی دیاریکراو پێشنیار دەکات لەپێناو گەیشتن بە چاکترین چارەسەرکردن بۆ کێشەیەکی گرنگ قۆناغەکان ئەمانەن:

1- **دیاریکردنی کێشەکە.**

2- **شیکردنەوەی جەماوەر.**

3- **دیاریکردنی هۆکارە کۆمەڵایەتی و ژینگەییەکان.**

4- **دەستنیشانکردنی بەربەستە ئایینی و سیاسی و یاسایی و مۆراڵییەکان.**

5- **دیاریکردنی ئامانجی پەیوەندی.**

6- **پلاندانانی ستراتیژی.**

7- **بەرهەمهێنانی نامەی پەیوەندی.**

8- **هەڵبژاردنی پێشوەخت.**

9- **دەستپێکردنی بەرنامەی هەڵمەتەکە و چاودێریکردنی.**

10- **هەڵسەنگاندنی هەڵمەتی ڕاگەیاندنەکە.**

ئەو قۆناغانەی پلاندانان لە هەڵمەتی ڕاگەیاندندا دەیانبینێت بۆ هەر قۆناغێك بەکورتی دەیخەینەڕوو.

1- دیاریکردنی کێشەکە: لەسەرەتادا لەبارەی کێشەکەوە زانیاری کۆ دەکرێتەوە هەروەها ئەو بارودۆخەی لەناویەتی ئەویش لەڕێگای کۆکردنەوەی زانیاری و ڕێکخستنیان و شیکردنەوەیان کە بەدەروازەی زانستی دادەنرێت لە پلاندانانی ڕاگەیاندندا تەنها ناردنی زانیاری نییە لەنێرەرەوە بۆ وەرگر وەکو باوە بۆ هەندێ پرۆسەی پەیوەندی ئاسایی بەڵکو پلاندانان هەیە بۆ ناردنی ئەم زانیارییانە. ئەوەش بە هەنگاوی یەکەم دادەنرێت کە نەخشە سازی هەڵمەتی ڕاگەیاندن ئەنجامی دەدات چونکە دوای کۆکردنەوەی زانیاری

لەبارەی کێشەکەوە ئەوا ئاگاداری هەموو ئەوانە دەبێت کە پەیوەندی پێوە هەیە، دواتر شیکردنەوەی بۆ دەکات و دواجاریش لیستێك بۆ چارەسەرکردنی دادەنێت چونکە چارەسەرکردنی کێشەکە بە شێوەیەکی بنەرەتی پشت بە جۆری زانیارییەکان دەبەستێت . لەبارەی هۆکارەکانی، قەبارەی، جۆری جەماوەرە بە ئامانج کراوەکە، ئینجا چەند پێشنیارێك دەکرێت بۆ چارەسەرکردن بەلاّم دەبێت چاکترین و گونجاوترین چارەسەر هەڵبژێردرێت کە بە بریارێکی دەستە جەمعی بەو بریارە دەگەن، دەبێت کات و شوێن لەبەرچاو بگیرێت بۆ پیادەکردنی چارەسەرییەکە، چاودێری بەردەوامیش تەرخاندەکرێت بۆ هەڵمەتەکە دواتریش هەڵسەنگاندن دەست پێدەکات.

2- شیکردنەوەی ئەو جەماوەرەی کە مەبەستە: دەبێت شارەزایی تەواو لەسەر جەماوەرەکە هەبێت لەلایەن ئەوانەی کە هەڵدەستن بە ئەنجامدانی هەڵمەتەکە، دەبێ کە رێنمایی بلاّو دەکرێتەوە لەبارەی هەڵمەتی راگەیاندنەکەوە لەمیانەی زانینی خەسڵەتی دەروونییەوە وەکو (ئارەزووەکان، ئاراستەکان، سۆز، پێویستییەکان، خوو نەریت و تایبەتمەندی کۆمەلاّیەتی یان ئەو کۆمەڵەی کە کەسەکە پەیوەندی پێوە هەیە وەکو خێزان و هاورێ هەروەها خەسڵەتی دیموگرافی وەکو (رەگەز، تەمەن، شوێنی نیشتەجێبوون) .

3- دیاریکردنی هۆکاری کۆمەلایەتی و ژینگەیی: ئەوانەی هەڵمەتەکە ئەنجامدەدەن دەبێت شارەزای هۆکارە کۆمەلاّیەتی و دەروونی و دیمۆگرافییەکانی جەماوەر بن ئەوانەی هەڵمەتەکەیان ئاراستە دەکرێت. تاکو بزانرێت تا چەند لە ناوەرۆکی هەڵمەتەکە تێدەگەن وە تا چەند سوود لەچارەسەرکردنی کێشەکە وەردەگرن، چونکە ناوەرۆکی هەڵمەتەکە دەبێت گونجاوبێت بۆ تێگەیشتنی جەماوەر لەکێشەکە تاکو جەماوەریش چارەسەرکردنی کێشەکە هەزم بکات، هەروەها بۆ زانینی هۆکارە کۆمەلاّیەتییەکان دەبێت بەردەوام لێکۆڵینەوە ئەنجامبدرێت بۆ زانینی ئەمانەی خوارەوە:

1- ئاراستەکانی جەماوەری بەئامانج کراو (لایەنگیر ، بێلایەن ، ئۆپۆزیسیۆن) یاخود (رازیم، نارازیم، نازانم) .

2- زانیارییەکانی جەماوەرە بە ئامانجکراوەکە.

3- جەماوەرە بە ئامانج کراوەکە (حەزدەکات، حەزناکات).

4- نەریتی کۆمەڵایەتی کە پەیوەستە بە بابەتی هەڵمەتەکەوە.

5- بەها کۆمەڵایەتییەکان کە پەیوەستە بە هەڵس و کەوتەوە.

6- ئەگەری گۆڕینی هەڵس و کەوتی هەڵە.

7- رێککەوتنی جەماوەر و لێکۆڵەر، لەرووی دەرککردن بە کێشەکە.

دەبینین راگەیاندن زۆر لەسەرخۆ کاریگەری دەبێت، بەڵام کاریگەرییەکەی زوو ناروات، بۆیە هەڵمەتی راگەیاندن شەرت نییە لایەنگیری بابەتەکە بکات. یان لە گەڵیدا دەبێت یان رووبەرووی دەوەستێتەوە. لەهەردوو حاڵەتەکەشدا هەڵوێست وەردەگرێت و هەوڵ دەدات جەماوەر بۆ لای خۆی رابکێشێ تا هەمان هەڵوێستی هەبێ کە ئامانجییەتی.

4- دیاریکردنی کۆسپی ئایینی و سیاسی و یاسایی و مۆراڵی.

پێویستە لەسەر ئەوانەی هەڵمەتی راگەیاندن ئەنجامدەدەن کۆسپە ئایینی و سیاسی و یاسایی و مۆراڵییەکان دیاریبکەن پێش ئەوەی دەست بە هەڵمەتەکە بکەن . ئەم کۆسپانە کاریگەرییان دەبێت لەسەر بەرهەم و بڵاوکردنەوەی نامەکانی پەیوەندی دواتر کاریگەرییان دەبێت لەسەر کاری هەڵمەتی راگەیاندنەکەش.

5- دیاریکردنی ئامانجەکانی پەیوەندی: ئەوانەی هەڵدەستن بە ئەنجامدانی هەڵمەتی راگەیاندن پێویستە لەسەریان ئەو ئامانجانە دیاریبکەن کە مەبەستیانە پێی بگەن، ئەو رێگایانەش دەستنیشان بکەن کە بەهۆیەوە دەگەنە ئامانج، وە دەتوانرێ ئەو ئامانجانەش دابەشبکرێ بۆ چەند بەشێك لەوانەش: (ئامانجی دوور مەودا، ئامانجی کورت مەودا) یان دابەشبکرێ بۆ ئامانجی بنەرەتی ، ستراتیژی، ئامانجی لاوەکی، هونەری، گشتی، تایبەتمەند.

6- پلاندانانی ستراتیژی: لەم قۆناغەدا چەند بریارێك دەدرێت لەبارەی هەر یەکە لە نێرەرو سەرچاوەکە و جۆری پەیام و ئەو ئامرازەی هەڵمەتەکەی پێ دەگوازرێتەوە، ژینگەکەی کە هەڵمەتەکی تیادا دەکرێ و ئامانجی پەیوەندیکردن و جەماوەری مەبەستدار (وەرگر). ئەمانە هەموو هەر یەکە و بریارێکی بۆ دەدرێت و پلانی ستراتیژی بۆ دادەنرێت.

7- بەرهەمهێنانی نامەی پەیوەندی: لەم هەنگاوەشدا ئەگەر بەرهەمهێنانی نامەی پەیوەندییەکە گونجاو بوو دەکرێ بە تێچویەکی کەم بۆ وەرگر بنێردرێت، دەشتوانرێ لێرەدا زانیاری و راستییەکانی ئەو پەیامە دەستنیشانبکرێ، هەر لەم روانگەیەشەوە دەتوانرێ ناوەرۆکی پەیامەکە روونبکرێتەوە، ئەم هەڵمەتەش بەشێوەیەکی راستەوخۆ بەشێکی زۆری کۆمەڵگا دەگۆرێت بەهۆی گۆرانکارییە خێراکانی سەردەم، ئەمەش بەهۆی بەکارهێنانی ئامرازەکانی پەیوەندی جەماوەری .

8-هەڵبژاردنی پێشوەختە: ئەمەش بریتییە لە وەرگرتنی سامپلێکی پێشوەختە و ئەنجامدانی خوێندنەوەی سەرەتایی و توێژینەوەکان و دیراسەتکردنی و کاردانەوەی کە پێشتر لەسەر ئەو سامپڵە کراوە، بۆ ئەوەی گرێ و ئاڵۆزییەکان روون بکرێتەوە، لە کۆتاییدا بتوانین دەرەنجامی دروست بەدەست بێنین، لێرەدا دەتوانین بڵێین هۆکاری سەرکەوتنی هەڵمەتی راگەیاندن و بەدەستهێنانی ئامانجەکەی بۆ هەڵبژاردنی پێشوەختە دەگەرێتەوە، کە هەڵمەتەکە پشتی پێبەستبوو، بەمەش کاریگەری هەڵمەتەکە و هەڵسەنگاندنی زانیاری دەستکەوتوو لە قۆناغی یەکەمی هەڵمەتەکە دەخرێتەروو.

9- سەرەتای بەرنامەی هەڵمەتەکە و چاودێریکردنی: ئەم هەنگاوەش یەکێکە لە هەنگاوە گرنگەکان کە یارمەتی سەرکەوتنی هەڵمەتی راگەیاندن دەدات، لێرەدا تەوقیت دانانەوە بۆ سەرەتای هەڵمەتەکە و چاودێریکردنی پاشان تەوقیت دانانەوە بۆ کۆتایی هەڵمەتەکە بە شێوەیەکی گشتی و چاودێریکردنێکی ورد. لەسەر هەڵویستی جەماوەرو جۆری بیرکردنەوەیان و دەرئەنجام و هەڵسەنگاندنی توانای هەڵمەتەکە و کۆتاییەکەی و رادەی کاریگەرێتی.

10-هەڵسەنگاندنی هەڵمەتەکانی راگەیاندن: ئامانج لەکردەی چاودێریکردن و هەڵسەنگاندنی هەڵمەتی راگەیاندن خۆی دەبینێتەوە لە زانینی رادەی سەرکەوتن و سودوەرگرتن لە ئەزموونەکانی پێشوو و دووبارە نەکردنەوەی هەڵەکان لە داهاتوو.

بەشی دووەم: هەڵمەتی هەڵبژاردن

مانای هەڵمەتی هەڵبژاردن:

هەڵمەتی هەڵبژاردن ئەو پرۆسە پرۆپاگەندە رێك و بەردەوام و پلان بۆ دارێژراوەیە بە وردی لەلایەن پاڵێوراو خۆیەوە یان حزب و قەوارە سیاسییەکەوە بۆ بەکارهێنانی هەموو تواناکان و ئامرازەکانی راگەیاندن و شێوازی ئیقناع پێکردن بۆ گەیاندنی نامەیەکی دیاریکراو (بەیان، یان بەرنامەی هەڵبژاردن) بۆ جەماوەری مەبەستدار (دەنگدەران) و کارکردنە سەر پرۆسەی دەنگدان لەبەرژەوەندی پاڵێوراو یاخود لیستی هەڵبژاردنەکە کە ئەو نوێنەریەتی. هەڵمەتی هەڵبژاردنی سەرکەوتوو پشت بەوە نابەستێت چی لە رۆژی دەنگداندا روودەدات بەڵکو دەبێت پرۆسەی هەڵبژاردنەکە و تۆمارکردنی دەنگدەر و رێکخستنی حیزب و ئاگادارکردنی دەنگدەر چۆن دەنگ دەدات و هان بدرێت بۆ پیادەکردنی مافی دەنگدان ئەم کارانە هەمووی ئاماژە بۆ هەڵبژاردنێکی ئازاد و خاوێن دەکات و گرنگی تایبەتی هەیە بە بەرێوەچوونی هەڵمەتی هەڵبژاردنەوە.

هەڵمەتی هەڵبژاردن بەوە پێناسە دەکرێت کەوا :" <u>کۆمەڵە چالاکییەکە کە حیزبێك یا پاڵێوراوێك ئەنجامی دەدات بەمەبەستی گەیاندنی زانیاری بە جەماوەر و دەنگدەران لەبارەی پرۆگرام و سیاسەت و ئامانجی خۆیەوە و هەوڵی کارلێکردنیان بەهەموو رێگایەك و ئامرازێك و تواناکانی بەردەست وە لەمیانەی هەموو کەناڵەکانی پەیوەندی و ئیقناع کردنەوە بەمەبەستی بەدەستهێنانی دەنگی دەنگدەران.</u>

بەدەستهێنانی سەرکەوتنی هەڵمەتی هەڵبژاردنیش پێویستی بەم رەگەزانەی خوارەوە هەیە:

- **بوونی نوێنەر (مرشح) و هەیکەلی ئیداری بۆ هەڵمەتی هەڵبژاردن.**
- **پلانی ئامادەکراوی پێشینە بۆ کۆکردنەوەی توانای هونەری و ماددی و مرۆییەکان بۆ بەدەستهێنانی ئامانجی دیاریکراو لەکاتی دیاریکراو.**
- **ناوەرۆك: کەپێکهاتووە لە پەیامی هەڵمەتی هەڵبژاردن ، دروشمەکانی تایبەت بە هەڵبژاردن و بەرنامە و راگەیەنراوی هەڵبژاردن کە بەرنامە بۆ دارێژراوە، تێروانینی پاڵێوراو و حزبەکەی .**

- شێوازی دەربرینی جیاواز، وتاردان وهەواڵ و فیلم و بڵاوکراوەو راگەیەنراوەکان.
- ئاراستەکردنی پەیامی راگەیاندن وەك ستراتیژیەتی ماوە بۆ دانراو. (مەبەست کاتی هەڵمەتەکەیە).
- بەکارهێنانی شێوازی رازیکردنی جەماوەرو دەربرینی جیاواز بۆ قەناعەت پێکردنیان .
- ئامراز: بەکارهێنانی ئامرازەکانی راگەیاندن، بەهەموو جۆرەکانییەوە.
- جەماوەر: هەبوونی جەماوەری دەنگدەر یەکێکە لەرەگەزەکانی هەڵمەتی هەڵبژاردن.
- ئامانج: هەبوونی کاریگەری لەسەر دەنگدەر بۆ دەنگدان بەو لیستەی کە لایەنێك مەبەستیەتی بۆ سەرکەوتن لە هەڵبژاردنەکاندا.

شێوەکانی هەڵمەتی هەڵبژاردن:

چەند شێوەیەك هەیە بۆ هەڵمەتی هەڵبژاردن لەوانە:

1-سەرەتایەکی بەهێز و کەمکردنی (تەدریجی): ئەوەیە هەڵمەتەکە بە سەرەتایەکی گەورەوە بە پلەیەکی چڕ لە بڵاوبوونەوە دەست پێبکات بۆ بەدیهێنانی رومالێکی گەورە و کاریگەری بەهێز دواتر بەرە بەرە پاشەکشێ بکات یانی کەم بکرێتەوە. تا دەگاتە رادەیەکی دیاریکراو رادەوەستێت کە تیایدا دووبارە بوونەوە و رومالکردن رادەوەستێت.

2-سەرەتایەکی دیاریکراو و بەرە بەرە زیاد کردن:

ئەمە پێچەوانەی شێوەی یەکەمە کە بە کەرەستە و ئامرازی دیاریکراو دەست پێدەکات دواجار بەرە بەرە زیاد دەکات لە رومالکردن و دووبارە کردنەوە دەست بە بڵاوکردنەوە و فراوانکردن دەکات تا لە رادەیەکی دیاریکراو رادەوەستێت.

3-هاوسەنگی ئەمە ئەو شێوەیەیە کە چەندێتی بابەتی راگەیاندن لە رۆژنامەکان و گۆڤارەکان و تەلەفزیۆنەکاندا یاخود رادیۆکاندا وەکو یەك دەبن لەماوەی هەڵمەتەکەدا.

4-گۆڕینەوە لە دروستکردنی کاریگەری ڕاگەیاندن: کاتێك دەسپێکی هەڵمەتەکە دەسپێکێکی بەهێزبێت دواجار کەمببێتەوە دواتر جارێکی دیکە بەهێز بێتەوە هەمدیس کەم بێتەوە بەپێی پلانێکی دانراو بۆ ئەم شێوەیە بەمەبەستی جەختکردنەوەو چڕکردنەوە لەکاتی دیاریکراودا بەمەرجێ هەڵمەتەکە بەردەوام بێت بەبێ پچڕان و ڕوماڵکردنیش بەردەوام بێت بەدرێژایی ماوەی هەڵمەتەکە بەژمارەیەکی زۆری ئامرازەکانی ڕاگەیاندن و هەڵسەنگاندنی بەردەوامیش بۆ هەڵمەتی هەڵبژاردنەکە بکرێت.

گرنگترین جۆرەکانی هەڵمەتی هەڵبژاردنەکان:

1-هەڵمەتی پەیوەندی ڕاستەوخۆ: هەڵمەتی لەم ماڵ بۆ ئەو ماڵ ئەم هەڵمەتانە بەردەوام دەبن لەگەڵ دەنگداندا لە بازنەی هەڵبژاردنەکەدا لە ڕێگای پەیوەندی ڕاستەوخۆ کە کار دەکات بۆ دروستکردنی پەیوەندی توند و تۆڵ لە نێوان پاڵێوراو و دەنگدەراندا. بروا بە یەککردن دروست دەکات و پەیوەندی توند و تۆڵ دەکات لەنێوان پاڵێوراو و دەنگدەراندا. بۆ ئەمەش جۆری پەیوەندی جۆراو جۆر بەکاردەبرێت وەکو قسەکردنی ڕووبەڕوو. یەکتر بینینی ڕاستەوخۆ و چاوپێکەوتن کۆڕ و کۆنگرە و ئاهەنگ و داوەتکردن هەروەها لە ڕێگای پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری بۆ دەنگدەران. یان لە میانەی پیتاك کۆکردنەوە بۆ دەست کورت و هەژاران و دروستکردنی قوتابخانە و چاککردنی ڕێگا و بانەکان و دامەزراندنی پرۆژە. جۆرێکی دیکەی پەیوەندی هەیە ئەویش بەهۆی هونەرمەندان و کەسایەتییە بەناوبانگەکانەوە، بۆ پروپاگەندە و بانگەشە.

2-هەڵمەتی ڕاگەیاندن: ئەم هەڵمەتانە ئامانجی پاڵێوراو بەدی دەهێنێ لەمیانەی جەختکردن لەسەر بەکارهێنانی ئامرازەکانی پەیوەندی گشتی بۆ گەیشتن بە دەنگدەران کە بریتییە لە ئامادەکردن و نەخشەدانان و جێبەجێکردنی چاپەمەنی ڕاگەیاندن وەکو بلاْوکەرەوە و پۆستەر و کتێبی بچووك و ئامادەکردن و جێبەجێکردنی هەواڵ و داتاکان و ئەو قسانەی بۆ ڕۆژنامەکان دەکرێن و بەرنامەی بەکارهێنانی ئامرازی پەیوەندی جەماوەری و ڕۆژنامە و ڕادیۆو تەلەفزیۆن.

3-هەڵمەتی ئەلیکترۆنی: تەکنەلۆژیای زانیاری و پەیوەندی بەکاردەبرێت بۆ پاڵپشتی پرۆسەی هەڵبژاردن بۆ پاڵێوراو. لەرێگای دامەزراندنی مەوقعی ئەلیکترۆنی بۆ بانگەشەی هەڵبژاردن بۆ پاڵێوراو. لەرێگای لیستی پۆستی ئەلکترۆنییەوە کە رۆڵی گرنگ دەبینێ لە گەیاندنی نامەی پاڵێوراو بۆ دەنگدەران. دەبێت ناونیشانێکی ئاسانی هەبێت و لە چاپەمەنییەکاندا ئیعلانی بۆ بکرێت ئەو چاپەمەنیانەی تایبەتن بە پاڵێوراوەکە. هەروەها لەرێگای ئامرازەکانی راگەیاندنەوە هەروەها لە سایتەکانی دیکە ئیعلانی ئەو سایتە بکرێت. هەروەها بەکارهێنانی نامەی sms کە پاڵێوراوان دەتوانن دەیان نامە رۆژانە بە دەنگدەران بگەیەنن.

4-هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە: بۆ کاراکردنی بەکارهێنانی ئاگاداری لە هەڵمەتەکانی هەڵبژاردندا نەخشەی دەکێشرێت. ئاگاداری یەکێکە لە ئامرازە سەرەکییەکان بۆ پێناسینی کەسایەتی حزب و نامەی هەڵبژاردنەکەی و قوڵکردنەوەی وێنەی زیهنی لەبارەی پاڵێوراوانەوە. ئاگادار گەلێ ئامرازی دیکە بەکاردەبات کە هەمووی بەشداری لەوە دەکەن چۆن بە دەنگدەر بگەن لە هەر کوێیەك بێت هەر لە لافیتەی قوماشەوە و ئاگاداری بۆ پۆستەرو ئاگاداری چاپکراو لەسەر شێوەی بلاّوکراوەیەك و ئاگادارییەکانی رۆژنامە و رادیۆ و تەلەفزیۆن، هەروەها ئاگاداری لە رێگای تۆری ئینتەرنێتەوە. ئاگاداری بریتییە لە وێنە و زانیاری سەبارەت بە پاڵێوراو و کەسایەتییە حیزبییەکان لەوانەشە هەندێ لە بەرنامەی حیزبەکە و گەواهی دانی ئەوانەی بەناوبانگن بۆ قازانجی پاڵێوراو یا حیزبی بەکاربرێت.

5-هەڵمەتی جەماوەری نوخبە (هەڵبژاردە): ئەو هەڵمەتەیە لەسەر بنەمای ئاراستەکردن بۆ تاخمی هەڵبژێراو (نوخبە) لە دەنگدەران دەکرێنە مەبەست بەمەبەستی بەدەستهێنانی دەنگەکانیان. ئەمە پشت بەوە دەبەستێت پاڵێوراو پێویستییەکانی ئەم دەستەیە بزانێت داوا سەرەکییەکانی چین. وەکو ژن و گەنجی رۆشنبیر و خاوەن پیشەوەر و پیاوانی کار (رجل اعمال).

6-هەڵمەتی بانگەشە: ئەمە لە بنەرەتدا روو لە دەنگدەران دەکات ئەوانەی ئۆپۆزیسیۆنن، تا کار بکرێتە سەریان و وایان لێبکەن دەنگ بە پاڵێوراوانی مونافیس نەدات، ئەویش لە رێگای گفتوگۆکردنی بەرنامەکەیان و دەرخستنی کەم و کوری و کەمتەرخەمییەکانیان و

ئەو بەڵێنە گران و قورسانەی بە خەڵکی دەدەن یاخود جەخت بکرێتە سەر هەڵوێستی نەگونجاو و خراپی پاڵێوراوی مونافسی لە رێگای هەڵسوکەوت و رابوردویانەوە.

7-هەڵمەتی پرۆگرامەکانی هەڵبژاردن: ئەم هەڵمەتانە رەنگدانەوەی راوبۆچوونی پاڵێوراوە یان حیزبە بەرامبەر کێشە سیاسییەکان و ئابورییەکان و کۆمەڵایەتییەکان و رۆشنبیرییەکان بەرنامەی حیزبەکانی ترو جیاوازییەکانی دەردەخات. ئەم بەرنامەیە ئاراستەیەکی ئایینی یاخود بیروباوەری وەردەگرێت بۆ سوود وەرگرتن لەکاریگەرێتی ئایین لەسەر ناخی دەنگدەران.

ئامرازەکانی هەڵمەتەکانی هەڵبژاردن:

لە ئامرازەکانی پەیوەندی کە لە بەردەستدایە لە کۆمەڵگا خۆجێییەکانماندا:

1- پەیوەندی راستەوخۆ (کەسێتی) ئەوە پرۆسەی پەیوەندیکردنە لە نێوان تاکێك و تاکێکی دیکەدا روودەدات لەسەر بنەمای رووبەروو و راستەوخۆ یەکتر بینین، یانی پرۆسەی ئاڵ و گۆری بیرۆکە و زانیارییەکان و هەواڵەکانە لە نێوان کەسانێکدا بەبێ هیچ کەناڵێکەوە، لەمیانەی ئەم پرۆسەیەدا یەکێ لە تاکەکان رۆڵی نێرەر وەردەگرێت ئەویدیکە رۆڵی وەرگر. پەیوەندی کەسێتی بەهێزترین پەیوەندییە چونکە رووبەرووی یەك دەبنەوە گرنگی بە لێکۆڵینەوەی کاریگەری سیاسی دەدات بەشێوەیەکی تایبەتی لەکاتی هەڵمەتەکانی هەڵبژاردنەکاندا، هەروەها راستییە نوێیەکانی ئەو رۆڵە ئاشکرا دەکرێت کە پەیوەندی کەسێتی دەیبینێ لە کۆمەڵگا پێشکەوتووەکاندا هەروەها گرنگی رۆڵی کۆمەڵ دەردەخات لە میانەی کارتێکردنی لەسەر ئەندامەکانی پەیوەندی کەسێتییە وە پەیوەندی بە کۆمەڵ لە وتاردانەدا دەردەکەوێت کە وتاربێژ لەگەڵ ژمارەیەکی زۆر دا کۆدەبێتەوە و قسەیان بۆ دەکات.

2- پەیوەندی جەماوەری: ئەوە لە رێگای ئامرازەکانی پەیوەندییەوە بەرێوەدەچێت، وەکو رادیۆ، تەلەفزیۆن، رۆژنامە، گۆڤار، کتێبی رۆشنبیری گشتی، پێشانگاکان و ڤیستیڤاڵەکان کە بۆ هەموو تاکێکی جەماوەرە، وشەی جەماوەری یانی کۆمەڵێکی زۆری خەڵکی لە بوارەکانی ژیان و لە چینە جیاوازەکانی کۆمەڵگاوە دێن. ئەم کۆمەڵە بریتییە

له تاكەكان كە لە ئەرك و رۆشنبيرييان جياوازن ئەمانە لەرووى مادديیەوە هاوبەش نين وە رێك نەخراون وەكو دەستەيەك بەشێوەيەكى كاريگەر كاربكەن.

پالێوراوى سياسى دەتوانێت لافيتە و هەڵواسراوى ديكە بەكاربهێنێت بۆ مەبەستى چەند ئامانجێك لەوانە:

1- **پێشكەشكردنى دروشمى پالێوراوى سياسى و خۆناساندن بە دەنگدەران.**

2- **پێناسەكردن بە رەمزى هەڵبژاردنى پالێوراوەكە .**

3- **هاندانى دەنگدەران بۆ بەشداريكردن لە هەڵبژاردنەكان.**

4- **پێناسينى دەنگدەران بەو لايەنگيركردنەى پالێوراوەكە هەيەتى لەلايەن دەستە و تاقمەكانەوە، هەندێ لافيتە ناوى لايەنگرانى پالێوراوەكەى لەسەرە لەچەند شوێنێكيش هەڵدەواسرێت.**

5- **لايەنەكانى بازنەى هەڵبژاردن وانيشان دەدات كەوا پالێوراوەكە شەعبيەتى زۆرە.**

6- **وەبيرهێنانەوەى دەنگدەران لەو كاتانەى پێش دەنگدان بەناوو وێنەى پالێوراوەكە .**

نهێنييەكانى سەركەوتن لەپرۆسەى هەلبژاردندا:

ئامانج لە هەلبژاردن بەديهينانى گۆرانكاريە لە كۆمەلگادا بەشيوازيكى مەدەنى وديموكراسى، چونكە هاولاتى مومارەسەى يەكيك لەمافە سەرەتاييەكانى خۆى دەكات، بە هەلبژاردنى ئەو كەس و لايەنەى كە گوزارشت لە ماف و حەزو ئازادييەكانى دەكات، هەربۆيە هەلبژاردن بايەخيكى كەم وينەى هەيە لەژيانى گەلاندا ئەوەى كە ليرەدا دەمانەويت ئاماژەى پيبدەين ئەوەيە : كە هەركەس و لايەنيك دەيەويت ببيتە براوەى هەلبژاردن پيويستە بزانيت كە <u>پرۆسەى هەلبژاردن لە سەر سێ بنەماى سەرەكى پيك ديت، ئەويش ئەمانەن: يەكەم: **جۆنيەتى** دەستنيشانكردنى كانديد، دووەم: پلانيكى ستراتيژى، سێ يەم: تەمويل كردن يان تەرخان كردنى بودجەيەكى پيويست بۆ بەريوەبردنى پرۆسەكە.</u>

جيَگاى ئاماژە پيدانە كە ئەم سێ بنەمايە بريتين لە ريساو بنچينەكانى هەلبژاردنيكى تەندروست، وە پەيرەوكردنيان لەلايەن هەركەس و لايەنيكەوە بيت

دەبیتە هۆی سەرکەوتن و بردنەوەی ئەو کەس و لایەنە لە هەلبژراردن. چونکە بەراستی تەنها نیاز پاکی و هەست وشعوری جوان بەس نی یە بۆ سەرکەوتنی ئەم پرۆسەیە، بەلکو پیویستی بە چەند مەرجیکی بنەرەتی هەیە بۆمسۆگەرکردنی ئەم سەرکەوتنە.

یەکەم: چۆنیەتی دەستنیشانکردنی کاندید:

بێگومان هەموو ئەو کەسانەی کە خۆیان کاندید دەکەن بەنیازی سەرکەتن و بردنەوەی کورسی پەرلەمان یان پاریزگا بەشداری ناکەن، بەلکو هەیانە سوردەزانیت ئەو شایەنی ئەم شوینە نیە ، بەلام خۆشی هەر کاندید دەکات، وە لیرەدا **پرسیاردەکرێ** ئاخۆ ئەبیت مەبەستی ئەم کەسانە چی بیت؟ لە وەلامدا دەلێین هەیانە تەنیا بۆ ناوبانگ دەرکردن خۆی کاندید دەکات، وە هەیانە بۆ بلاوبوونی دەنگەکان و بەرتەسکردنەوەی مافی کاندیدیکیترە، بۆئەوەی لە قەبارەی دەنگەکانی کەم بکاتەوە، هەیانە دەیەویت ئەم هەلبژاردنە بکاتە راهینانیك بو خۆ ئامادەکردن بۆ هەلبژاردنیکیتر، وە هەشیانە بەراستی بە نیازی سەرکەوتنە و ئامانجی بەدەستهینانی کورسییە، ئینجا پەرلەمان بیت یان ئەنجومەنی پاریزگا.

ئەو تایبەتمەندییانەی کە کاندید دەبێت لەخۆیدا ببینێتەوە:

1- دەبیت کەسیکی ناسراو بیت لەو ناوچەیەی کە خۆی تیدا کاندید کردووە، هەروەها لەو فەرمانگەیەی کە کاری تیدا دەکات، چونکە بەراستی کاریکی نالۆژیکیە کە کەسیك پالیوراو بیت، بەلام دەوروبەرەکەی هیچ شتیك دەربارەی نەزانن.

2- پێویستە یەکەم جار پشتیوانی کەسە نزیکەکانی خۆی بەدەست بینیت، لە ئەندامانی خیزانەکەی وەهەروەها لەخزمەکانی و پاشان هاوریکانی، چونکە ئەوان دەبن بەیەکەم پالپشتی بەهیز بۆ ئەو، وە ئەگەر ئەوان پشتیوانی لینەکەن ئەوە کاریکی مەحالی هەلبژاردووە.

3- ئەبیت خاوەنی تەندروستیەکی باش بیت، وە بتوانی بەگورج وگۆلی بجولێتەوەو کەسیکی چالاك و وریا بیَت و توانای هاوسۆزی و دروستکردنی پەیوەندی هەبیت لەگەل خەلکیدا بۆ ئەوەی بتوانی گوزارشت لە خۆی بکات.

4-دەبیت کەسیکی سەنگین بیت و قورسایی خۆی هەبیت، وەخەلکی ریزی بگرن، بەشیوەیەك کە متمانەی تەواوی بەخۆی هەبیت ، چونکە لەوانەیة رووبەرووی پرسیاری بیزارکەر ببیتەوە لە لایەن خەلکیەوە.

5- پیویستە زوو هەلنەچیت و بتوانی میزاج و تورەبوونی خۆی کۆنترۆل بکات، وە دوور کەویتەوە لە کاردانەوە.

6- پیویستە کەسیکی خاکی بیت و توانای مامەلەی هەبیت لەگەل هەموو چین و تویژەکانی کۆمەلدا.

7- پیویستە زانیاری تەواوی کۆکردبیتەوە لەسەر بارودوخ و سروشتی کۆمەلایەتی و رۆشنبیری دەڤەرەکەی خۆی.

8- پیویستە زانیاری لەسەر دەستورو یاساکانی دەولەت و سیاسەتی گشتی ولات وبارودۆخی ئابوری ولات کۆکردبیتەوە.

9- پیویستە زانیاری لەسەر سیاسەتی دەرەوەو هەروەها سیاسەتی هەریمی و نیودەلەتی هەبیت،بەشیوەیەك ئاگای لەوردو درشتی هەموو ئەو رووداوە گرنگانە بیت کە رۆژانە لە جیهان روودەدەن،چونکە ناکریت ئاگای لەوە نەبیت کە لە جیهاندا چی دەگوزەرێ.

10- پیویستە گفتوگۆ کەریکی باش بیَت، بتوانی بە قسەکانی کاریگەری لە سەر خەلك دروست بکات. هەروەها دەبیَ بزانی کەی قسەدەکات و کەی گوی دەگریت.

11- پیویستە نەنگی و عەیبی کەسانی تر دەرنەخات، بەلکو هەمیشە جەخت لە تواناکانی خۆی بکاتەوە بۆ موونافسەکردنی کاندیدەکانی تر.

12- پیویستە خالە بەهیزو لاوازەکانی خۆی دیاری بکات و خالە لاوازەکان چاك بکات و خالە بەهیزەکانیش پەرە پیبدات پیش ئەوەی بچیتە ناو پرۆسەی هەلبژاردن.

13- پیویستە زانیاری لەسەر کاندیدە موونافیسەکانی هەبیت، پیویستە بزانیت ئەوان کین؟ وە چۆن بیر دەکەنەوە، وە خالی جیاوازی نیوان ئەو موونافیسەکانی تر چین، وە پیویستە بزانیت ئەوان چییان پیشکەش کردووە بە خەلك. وە پیویستە خالی لاوازو بە هیزیان دەست نیشان بکات.

دووەم: پلانی ستراتیژی:

مەبەستمان لە پلانی ستراتیژی ئەو شیوازەیە کە پیویستە بانگەشەی هەلبژاردن لەسەری بروات، وە هەروەها لەهەموو ئەو هەنگاوو خالانە پیك دیت، کە پیویستە کاندید بیکاتە مەنهەجی بانگەشە بۆخۆی. کە دەتوانین لەم خالانەی خوارەوەدا چریان بکەینەوە:

1- دوورکەوتنەوە لە بەلێنی زیادەرۆ.
2- دانانی بەرنامەیەکی رۆشن بۆ کاندید، کە هەموو هەنگاوو چالاکیەکانی بگریتە خۆ بەئامانجی سەرکەوتنی لە پرۆسەی هەلبژاردن.
3- ئەگەرهاتوو رکابەرەکانی بەلینی درۆزنانەیان دابوو بەخەلك، وە زیادەرۆییان کردبوو لە هەندێك بەلێندا، ئەو کاندیدة سەرکەوتوو نابیت، چونکە ئەمرۆ خەلکی وشیارن و بروا بە بەلینی درۆ ناکەن.
4- پێویستە کاندید چەند دروشمێکی هەبێت بۆ بانگەشەی هەلَبژاردنەکەی، کە پێویستە دروشمی جوان و کورت و پوخت و نموونەیی بن، بەشێوەیەك کە بتوانێت بە ئاسانی لەبەریان بکات و لەبیری نەچنەوە، بۆیە واباشترە کە ئەم دروشمانە سەرنج راکیش و مۆسیقی بن، وە لەهەمان کاتدا دەبیت دروشمەکان واقعی بن و خەیالی نەبن.
5- بۆ ئەوەی کاندید ئەم خالانەی پێشوو بهێنێتەدی پێویستە لەهەلَمەتی بانگەشەی هەلَبژاردندا چەند دەستەیەکی بەرێوەبردن پێك بهێنیت، **بەپێی** ئەزمون و تاییەتمەندی ئەو کەسانەی کە بانگەشەی بۆ دەکەن، وە ئەم دەستانەش ئەمانەی خوارەوەن:

أ-بەریوەبەریتی پەیوەندیە گشتیەکان

ب- بەریوەبەریتی راویژکاری- سکرتاریەت.

ج- بەریوەبەریتی مالیەو بودجە.

د-بەریوەبەریتی راگەیاندن.

ه – بەرێوەبەرایە تی یاسایی.

أ- دەستەیەك بۆ بەریوەبردنی پەیوەندیە گشتیەكان: پیویستە ئەم دەستەیە بەریوەبەریكی چالاكی هەبیت، وە دەبیت كۆمەلیك هەلسوراوی بەتوانا هەلبژیریت كە جیگای متمانە بن، وە كەسانی شارەزاو ئەزموندار بن، پیویستە پشتگیری كاندید بكریت بە پیدانی هەموو ئەو زانیاریانەی كە پیویستی پییان هەیە بۆ بانگەشەی هەلبژاردن لە كاتی هەلمەتی بانگەشەی هەلبژاردندا، بۆنموونە زانیاری دەربارەی تایبەتمەندیتی ئابوری و كۆمەلایەتی و هەموو ئەو شتانەی كاریگەری دروست دەكەن، وە هەروەها زانیاری دەربارەی ژمارەی كاندیدە ركابەرەكانی، وە ناوەكانیان وە هەموو ئەو زانیاریانەی پەیوەندیدارە پییانەوە. واتە ئەم بەرپرسیارە لە دروست كردنی قاعیدەیەكی زانیاری كە پشتوان و ریچكەی كاندید بەهیزدەكات لە بانگەشەی هەلبژاردندا، دانانی خشتەیەك بۆ سەردانكردن: پیویستە ئەم دەستەیە خشتەیەك دابنیت بۆ سەردان كردن، ئینجا ئەم سەردانانە سەردانی مەیدانی بن بۆناو بازار و شوینی كار یان سەردانی تاك تاكەی خیزانەكان بن، دیارە ئامانج لەو سەردانانە بوونی كاندیدە لە هەموو ئەو شوینانە پیویستە كاندید ئاگادار بكریتەوە لەهەموو مەراسیمە كۆمەلایەتیە ئاینی و رۆشنبیریەكان بۆ بەشداری كردن تیایدا.

پێویستە وینەیەكی جوانی كاندید دیاری بكریت و بكریتە پۆستەرو لە بازارو شوینە گشتیەكان هەلبواسریت، چونكە وینەكەی دەبیتە بەلگە لەسەر كەسایەتیەكەی،وە پیویستە ئەم لیژنەیە خشتەیەك دابنیت بۆ زنجیرەیەك كۆرو سیمینار كە دەبیت كاندید ئەنجامیان بدات بو دەنگ دەرانی ناوچەكەی خۆی.

ب- دەستەی راویژكاری:

ئەو گروپە بەرپرسیار دەبیت بەرامبەر راگرتنی بالانس پەیوەندی نیوان تاكەكانی بانگەشەی هەلبژاردن،وە هەروەها لە نیوان بەریوەبەری هەلمەتی بانگەشەكەو كاندید،وە هەروەها پیویستە پەراویكی پیبیت بۆ تۆماركردنی هەموو ئەو كۆبوونەوانەی كە لە دوتویی بانگەشەی هەلبژاردندا ئەنجام دەدرین، وە دەبێت ئەرشیفیك دابنێت بۆ هەڵگرتنی كۆنوسی تەواوی ئەو چالاكی و كۆبوونەوانە.

ج- دەستەی راگەیاندن:

ئەو دەستەیە هەلدەستیت بە پیكهینانی جەند گروپیك لە هەلسوراوی شارەزاو بە ئەزموون لەو بوارەدا، بۆ بلاو بوونەوەیان بە هەموو ناوچەكانی دەڤەرەكە بۆ

بلاوكردنەوەو بانگەشەكردن بۆ كانديدەكەيان، وە ئەو گروپانە ريكلام بۆ كانديد دەكەن بە هەلواسينی وينەكانی يان نوسينی وتار لە رۆژنامە يان ليدوان لە گۆڤارو رۆژنامەكان، وە پيويستە ئەم گروپە لەسەر هيلەكانی ئينتەرنيت بانگەشە بۆ كانديدەكەيان بكەن، دەكريت لە فيس بووك يان سايتەكان يان پەيجەكان ريكلامی بۆبكريت. بۆ ناساندنی كانديد و دەرخستنی تواناكانی بو بەدەست هينانی دەنگی جەماوەر. وە دەكريت ئەم گروپە هەلسێت بە توماركردنی بانگەشە بۆ كانديد لە سەرسيدی يان ناميلكة يان بلاوكراوەی تايبەت بەهەلبژاردن كە قەبارەيان بچوكە، دەكريت هەموو ئەمانە لەسەر كانديد ئەنجام بدەن و بلاوی بكەنەوە بە سەر جەماوەردا.

سێ يەم: تەمويل كردن:

بيگومان پرۆسەی هەلبژاردن و هەلمەتی بانگەشە پيويستی بە بودجەيەكی گەورە هەيە، وە كو هەر پرۆژەيەكی ديكة ، چونكە هەلبژاردن لەم سێ رەگەزە بنچينەيە پيك ديت، ئەگەر هەريەكيك لەوانە كەموكوری تيدابوو، ئەوا بۆی هەيە پرۆسەكە سەركەوتن بەدەست نەهينيت، بۆنمونە دانانی پلانيكی ستراتيژی تۆكمەو تەواو، وە دابين كردنی بودجەيەكی شياو لەگەل كانديديكی لاوازدا بيگومان لايەنەكە سەركەوتن بەدەست ناهينيت، وە ئاكامی خراپی ليدەكەويتەوە، وە هەروەها ئەگەر كانديد كەسيكی زۆر بەتواناو ليهاتوو بيت وە پلانيكی باش هەبی و پەيرەو بكريت، بەلام بودجەكە كەموكوری تيدابوو ، ديسان فەشەل دينيت. بۆيە پيويستە هەموو شتيك وةكو خۆی مافی خۆی پيبدريت، پيويستەی دەستەی تەمويل كردن ئەم كارانەی خوارەوە ئەنجام بدات:

1-دانانی بودجەيەكی شياو پيش دەسپيكی هەلمەتی بانگەشە كردن.
2--دياری كردنی شيوازی خەرج كردنی پارە و دانانی پلانيكی گونجاو بۆی.
3-. دابين كردنی هەموو كەرەسەو پيداويستەكانی ناو گروپەكانی هەلبژاردن.
4- دانانی پەراويك بۆ نوسينی هەموو خەرجيەكانی تيچونی هەلمەتی بانگەشەكردن

له کۆتایدا پیویسته ئەوە بلیین کە ئەمانە روونکردنەوەیەکی کورتی ئەم سێ بنەما ئەساسیەی هەلبژاردنن، کە پیویسته هەموو گروپیکی رکابەر لە هەلبژاردن پەیرەوی بکات ئەگەر بەنیازی مسۆگەرکردنی بردنەوەیە لەو هەلبژاردنەدا.

بەشی سێیەم: هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە

پێناسەکان و مانای هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە:

هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە :

ئەو پرۆگرامە ئاگادارییە پلاندارێژراوە دیاریکراوەیە لەلایەن ئەوەی ئاگاداریيەکە بلاّودەکاتەوە بۆ بەکارهێنەران و بەئامانج کراوەکانی ئێستا و چاوەڕوانکەران. بریتییە لە کۆمەڵێ پرۆسەی هەوڵ بۆ دراو بۆ بەدیهێنانی مەبەستی دیاریکراو. هەوڵ دەدات ئامانجی پەیوەندی پێوەکردن بەدی بهێنێ لەمیانەی کۆمەڵێك هەوڵی دارێژراو بۆ کارلێکردن لە هەڵسوکەوتی تاکەکان بەکاردەهێنرێت.

هەڵمەتەکانی ئاگادارکردنەوە: زنجیرە ئاگاداریيەکی جیاوازە یاخود تەنها یەك ئاگادارییە یاخود زیاتر لە یەکێك کە لە ئامرازەکانی راگەیاندنەوە ئەنجامدەدرێت هەر هەموویان یەك ئامانج کۆیان دەکاتەوە و مەبەستیان جەماوەرێکی دیاریکراوە لە ماوەیەکی زەمەنیدا رەنگە درێژ بێت یان کورت بێت بەپێی ئامانجی کۆمپانیایەکە کە هەڵمەتەکە ئەنجامدەدات.

دەتوانرێت پێناسەی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە بکرێت کەوا: کۆمەڵێك هەوڵی ئاگادارکردنەوەیە تایبەتە بە کالآیەك یاخود خزمەتگوزاریيەکی دیاریکراو لەماوەیەکی دیاریکراو دا. کە بریتییە لە چەند نامەیەکی ئاگادارکردنەوە پەیوەستە بە بابەتێکەوە یاخود بە بیرۆکەیەکی هاوبەشەوە لەرێگای ئامرازی ئاگادارکردنەوەوە ئاراستە دەکرێت.

تایبەتمەندییەکانی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە:

هەڵمەتی ئاگاداری کۆمەڵە تایبەتمەندییەکی هەیە ، لەوانەش:

1- جەختکردنەوە لەسەرخستنەرووی (عرض‌کردن) و ئامادەکردنی داوای بانگەشەکە: لێرەدا هەڵمەتەکە هەڵدەستێت بەئامادەکردن و خستنەروو ئەنجامدانی چەند بانگەشەیەك و ئاگادارکردنەوەیەك لەماوەیەکی دیاریکراو کە تەرخانکراوە بۆ ئەنجامدانی ئەم هەڵمەتە تایبەتەوە.

2- بلاْوکردنەوەی هەڵمەتەکە لە رێگای زیاتر لە دەزگایەکی راگەیاندنەوە، بۆ ئەوەی سنورێکی جوگرافی زیاتر و بەرفراوانتر بگرێتەوە.

3- گەیاندنی هەڵمەتەکە بۆ کەسانی مەبەستدار، چونکە هەڵمەتەکە خۆی لە خۆیدا جەخت لەسەرچینێکی دیاریکراو یاخود چەند چینێکی بەکاربەر دەکاتەوە.

4- هەمیشە هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە بۆ ماوەیەکی دیاریکراوە، رەنگە ساڵێك یان زیاتر بخایەنێت.

ئامانجەکانی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە:

هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە کۆمەڵێك ئامانجی هەیە لەوانەش:

- دروستکردنی داواکاری لەسەر کاڵایەکی دیاریکراو لە قۆناغی بەرایی و دواتریش زیاتر رەواج پێدانی.

- هەوڵدان بۆ ئەوەی تا ماوەیەکی درەنگتر داواکاری و خواستی لەسەر هەبێت، ئەمەش لەرێگای چەند هاندانێکەوە و زیاتر سەرنجراکێشانی کاڵاکە و ئیبرازکردنی.

- کردنەوەی دەرگایەکی نوێ لەمیانەی بازارەکانەوە کە پێشتر و بەر لە هەبوونی هەڵمەتەکە نەبوونە.

- هەڵمەتەکانی ئاگادارکردنەوە ئامانجیان ناساندنی بەرهەمەکان و خزمەتگوزارییە نوێیەکانە یان ئەو خزمەتگوزاریانەی کە پێشتر هەبوون.

- پتەوکردن و چەسپاندنی وێنەی کۆمپانیاکان و دامەزراوەکان لە مێشکی کۆمەڵگادا.

- دوایین ئامانجی ئەوەیە هەوڵبدات زیاتر و زۆرترین بفرۆشرێت.

شێوازەکانی پلاندانانی هەڵمەتەکانی ئاگادارکردنەوە:

پێویستە لەسەر ئەوانەی راسپێردراون بۆ ئەوەی هەڵمەتەکانی ئاگادارکردنەوە دارێژن و پلانی بۆ دابنێن لەسەرەتادا رێنمایی جەماوەر بکەن بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی ئاگادارکردنەوە کە پێشتر راگەیێنراون: ئەمەش بە چەند شێوازێك دەبێت لەوانەش:

أ- شێوازی پلانی بەردەوام: بەپێی ئەم شێوازە نامەی ئاگادارکردنەوە ئاراستەی جەماوەر دەکرێت بەشێوەیەکی گشتی بە درێژایی کاتی هەڵمەتەکە. لەوانەیە نامەی ئاگادارکردنەوەکە یەکێك بێت و لەو ماوەیەدا نەگۆردرێت، یان رەنگە هەڵمەتەکە بریتی بێت لە کۆمەڵێك نامە هەریەکە و بۆ شتێکی دیاریکراو بێت، ئەو شێوازەش بۆ ئەو کالآیانە دەست دەدات کە جەماوەرەکە هەمووی بگرێتەوەو هەموو تاخم و توێژەکانی کۆمەڵیش دەگرێتەوە واتا جەماوەرەکەی گشتییە.

ب- شێوازی پلانی بەشکراو: ئەم شێوازە زیاتر بۆ کۆمپانیایەکان دەست دەدات، کە مانای کەرتی بازار بەکاردێنیٚ و لە ئامانجێك زیاتر بەدی دەهێنیٚ لە هەمان ماوەدا، وە بەکاربەرەکانیشی دەتوانریٚ بەسەر چەند تاخمی جیاوازدا دابەشبکرێت، بەجۆرێك هەر تاخمێك یان کۆمەڵێك تایبەتمەندی خۆی دەبێت و زۆرجاریش ئەو بەکاربەرانە بەرژەوەندی هاوبەشیان دەبێت.

ج - شێوازی پلانی تەواو: ئەم شێوازە لەسەر ئەو بنەمایە دادەمەزرێت کەوا کۆمەڵێك بیرۆکە لە ئارادایە، هەر بیرۆکەیەك کار بۆ بەدیهێنانی بەشێك لە ئامانجەکە دەکات یان هەر بیرۆکەیەك لە قۆناغێك لە قۆناغەکانی هەڵمەتەکە کار بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکە

دەکات، بەڵام لە کۆتاییدا هەموویان لەچوارچێوەی ئامانجە گشتییەکە دەرناچن کە هەڵمەتەکە هەوڵی بەدیهێنانی دەدات، واتا هەموویان دەچنە ناو چوارچێوەی یەك ئامانجەوە، دواتریش ئامانجە گشتییەکە دابەشدەکرێت بەسەر چەند ئامانجێکی لاوەکی (جوزئی)، بەواتای ئەوەی کۆمەڵێك نامەی ئاگادارکردنەوە هەبێت و هەر نامەیەك بیرۆکەیەکی دیاریکراوی هەبێت، جۆری هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ هەر یەکێکیان جیاوازە لەویدیکە، وە هەمووشیان لە کۆتاییدا بەیەکەوە بەشێوەیەکی دەستە جەمعی ئامانجی هەڵمەتەکە دەهێننەدی.

مەرجەکانی دەستپێکردن بە هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە:

چەندین مەرج هەیە دەبێت لە هەڵمەتی ئاگادارکردنەوەدا رەچاو بکرێت لەوانەش:

1- بوونی ئامێری کارگێری و تەکنیکی شارەزا لە پرۆسەکانی ئاگادارکردنەوەدا.

2- رێکخستنێکی روون و ورد هەبێت لەناو پسپۆرییەکاندا.

3- بوونی توانا دارایی و مرۆییەکان بە گوێرەی پێویست.

4- بوونی سیستەمی بەدواداچوون بۆ هەڵمەتی ئاگاداری.

5- بوونی پێوەر و سیستەمی هەڵسەنگاندن تا رادەی کاریگەری و توانای هەڵمەتەکە بزانرێ.

هەنگاوە بنەرەتییەکان بۆ پلاندانانی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە:

هەر پرۆسەیەکی پلاندانان لەهەر بوارێکدا پشت بە کۆمەڵێك هەنگاو دەبەستێت کە دەبێت پێیەوە پابەند بین لەکاتی جێبەجێکردنی ئەم پلانەدا :

1- ئامانج: مەبەست لە ئاگادارکردنەوە: بۆ ئەوەی جێبەجێکردنی بریارەکان بەپێی پلانی دانراو مسۆگەر بێت، هەروەها تاکو بتوانین بەشێوەیەکی ورد چاودێری پرۆسەی پلاندانانی هەڵمەتی ئاگادارییەکە بین دەبێت هەر لە سەرەتاوە ئەوە روونبکرێتەوە ئەو تاخمە جەماوەرە کێن کە دەبێت پێیان بگەین، لەرێگای هەڵمەتی ئاگادارکردنەوەوە. تاکو

بتوانین ئەو تاخمە دیاری بکەین و هەموو زانیارییەکیان لەبارەوە بزانین وەکو (لە چ تەمەنێکدان، رەگەزییان، دەستکەوتیان، پیشەیان،) کە پشت بە سروشتی ئەو کەلوپەلەوە دەبەستێت کە دەمانەوێت ئیعلانی بۆ بکەین.

2- هەڵسەنگاندنی دەرفەتی بانگەشە: لە سەرەتای دەستپێکردنی پرۆسەی پلاندانانی هەڵمەتی بانگەشە پێویستە لەسەر بانگەشەکار بڕیاربدات و ئەوە دیاری بکات ئایا ئاگاداری رۆڵ دەبینێت لەبواری بازارکردنی دیاریکراو؟ لێکۆڵەران وای دەبینن کەوا کۆمەڵێك مەرج هەیە دەرفەت بۆ بانگەشە دەرەخسێنێت کە ئەمانەن:

یەکەم: بوونی داوایەکی بەرایی ئومێد بەخش بەشێوەیەکی دیار و مسۆگەر.

دووەم: دەبێت ئەگەرێکی گەورە هەبێت بۆ جیاکردنەوەی کاڵاکە لە کاڵایەکی مونافس.

سێیەم: دەبێت کاڵاکە خەسڵەت و سوودی هەبێت ویستی بەکاربەر بەدیبهێنێ.

چوارەم: پاڵپێوەنەری سۆزداری بەهێزی کرین هەبێت.

پێنجەم: لەکۆتاییشدا سەرمایەی پێویست هەبێت بۆ ئەنجامدانی هەڵمەتی بانگەشەی ناوازە و گونجاو.

3- شیکردنەوەی بازارەکە: دیاریکردنی بازارێکی مەبەستدار بۆ ساغکردنەوەی کاڵاکە بڕیارێکی گرنگە، لەکاتی زانینی تایبەتمەندی و خاسیەتەکانی بەکارهێنەرو پاڵپێوەنەرەکانیان بۆ کرین و سروشت و توانای کاڵاکە کە لە کێبرکێدایە، ئینجا پرۆسەی پلاندانانی هەڵمەتی بانگەشە دەست پێدەکات تاکو بگەینە بەکارهێنەرو بتوانین کاریگەری لێبکەین، وە دەبێت خاڵی لاوازی کێبرکێ کەرانی خۆمان بزانین (یانی ئەو کەسەی یان ئەو تاقمەی هەمان کاڵای ئێمەیان هەیە و دەیانەوێت ساغی بکەنەوە) بەمەبەستی بەدێهێنانی ئامانجی مەبەستدار کە ساغکردنەوەی رێژەیەکی زۆری کاڵاکانە.

4- دیاریکردنی ئامانجی بانگەشە: دیاریکردنی ئامانجی بانگەشە لەبەر رۆشنایی ئامانجە بازارییەکاندا دەکرێت، دەبێت ئەو ئامانجانە روون بن و ورد بن راستەوخۆ بتوانرێت پێوانە بکرێت. هەر ئەوەندە بەس نییە بەڵکو دەبێت بانگەشەکار ئامانجەکانی هەڵمەتی بانگەشەکەی ئاشکرا بکات بەشێوەیەکی راستەوخۆ بۆ هەر قۆناغێکی پێکهێنانی

هەڵمەتی بانگەشەکە، وەکو دیاریکردنی ئامانجی نامەی بانگەشەکە و دیاریکردنی ئامانجی ستراتیژی هەڵبژاردنی ئامرازی بانگەشە.

5- دیاریکردنی ئەو بڕە پارەیەی بۆ هەڵمەتی بانگەشەکە دانراوە: لەسەرەتادا دەبێت بزانین چەند پارە بۆ هەڵمەتەکە دانراوە، دەبێت ئەو پارەیەش بەسەر قۆناغەکانی جێبەجێکردنی هەڵمەتەکە دابەشبکرێت. هەموو مانگێك یاخود وەرزێك یان هەموو ساڵەکە. بودجەی هەڵمەتی بانگەشە زۆرجار پەیوەستە بەکاتەوە (وقت). بەڵام دەبێت بەردەوام پێداچوونەوەی بۆ بکرێت لەبەر رۆشنایی گۆڕانکارییەکان لە ژینگەی بازارکردنەوە.

6- هەڵبژاردنی ئامرازی ئاگادارکردنەوە: دیاریکردنی ئامراز و رێگاکانی ئاگادارکردنەوەی گونجاو لەسەر ئەوە پێکدێت کامیان باشترن لە نێوان چەند رێگایەکدا بەمەبەستی گەیشتن بەو جەماوەرەی کە هەڵمەتەکە مەبەستییەتی.

7- نەخشەدانانی پەیامی ئاگادارکردنەوە: ئەوە یەکێکە لە هەنگاوە گرنگەکانی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە، چونکە گەلێك گۆرانکاری کاریگەرانە هەیە لەسەر شێوەی نامەی ئاگادارکردنەوە هەروەها چەشنی جەماوەرەکە کە ئاگادارییەکە رووی لەوە هەروەها و سروشتی کەلوپەلەکەش.

8- هەماهەنگی لەنێوان بانگەشە و سیستەمی بەبازارکردن و خستنەرووی دیکەوە: پشتگیری کەناڵەکانی پێدا هەڵدانی دیکە بۆ بانگەشە بەشێوەیەکی کاریگەر ئامانجەکان بەدی دێنێ، هەروەها بەرپرسیارێتی دابینکردنی وەکو ئەم یارمەتییە دەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسەی یان ئەو لایەنەی کە بانگەشەکە دەکات، بۆ مسۆگەرکردنی سەرکەوتنی بەرنامەی بانگەشە ئەوا چالاکییەکانی بەرهەمهێنان و وەرگرتن و عەمبارکردن دەبێت بەشێك بێت لە پلانی بانگەشە، بانگەشە لە بۆشاییدا کار ناکات، بەڵکو سەرکەوتنی لەسەر پلەی تێکەڵبوونی لەگەڵ سیستەمی بازاری و دابەشکردن لە کۆمپانیاکە یان دامەزراوەکە بەندە.

9- خەملاندنی کاتی گونجاو بۆ دەستپێکردن و جێبەجێکردنی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە: بەوەی کە پەیوەندی هەیە بەهەر قۆناغێك لە قۆناغەکانی هەندێ

کەلوپەل پەیوەستە بە وەرزی دیاریکراوەوە هەیە پەیوەستە بە بۆنەکانەوە هەشە پەیوەستە بە کریار بەدرێژایی ساڵ پێویستی پێیەتی.

ئەو داتاو زانیارییانەی کە دەبێت لێیان بکۆڵرێتەوە بەر لە دەستپێکردنی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە:

دەتوانین جۆرەکانی داتا و زانیارییە پێویستییەکان دیاریبکەین بۆ پلانداننی ئاگاداری یاخود هەڵمەتی ئاگاداری وەکو ئەمەی خوارەوە:

1- داتاکان لەبارەی بەکارهێنەر:

یەکەم: هۆکارەکانی کرین و ئەو ئارەزووانەی کە بەکارهێنەر هەوڵی تێربوونی دەکات کە کاڵایەکی دیاریکراو بەکاردەبات.

دووەم: داتاکان سەبارەت بە جۆرەکان و کلتوری شت کرین (بەکارێنەر چۆن کاڵا دەکری و لە کوێ دەیکری و کەی دەیکری...هتد)

سێیەم: دەبێت زانیاری لەبارەی بەکارهێنەرەوە بزانرێت لۆکاڵییە یان ئەهلی یان نێودەوڵەتی، تاکو بتوانرێت جوگرافیای شوێنی ئاگادارکردنەوەکە دیاریبکرێت.

چوارەم: هەروەها دەبێت تەمەن و رەگەزو باری کۆمەڵایەتی و پلەی خوێندەواری و ئاستی رۆشنبیری و شوێنی نیشتەجێبوون و ئاستی دەستکەوتیان بزانرێت.

2- ئەو داتایانەی کە پەیوەستن بە باری بازارکردنەوە:

ئەوەش کۆمەڵێ داتان پەیوەستن بەو ژینگەیەی کە کاری تێدا دەکرێت چالاکی بازارکردن بەشێوەیەکی گشتی و چالاکی ئاگادارکردنەوە بەتایبەتی، نموونەی ئەو داتایانە ئەمانەن:

یەکەم: قەبارەی داواکردن لەبازاردا و ئاراستەکانی:

زانینی قەبارەی داواکاری لەبازاری ئێستادا و بەراوردکردنی بەو توانایانەی لە بازارەکەدا هەیە دەتوانرێت بواری بازارکردن بزانرێ چەندە بۆ کۆمپانیاکە بەمەبەستی وەبەرهێنان و سوود لێوەرگرتنیدا.

دووەم: بەشی کۆمپانیاکە لە بازارەکە و زانینی بەشی کۆمپانیا لەوەی فرۆشراوە ئەوە روونکردنەوە دەداتە ئەوەی ئاگادارییەکە دەکات باری کێبڕکێ ئاشکرا دەکات وە بەشێوەیەکی گەورە خزمەتی پلانی ئاگاداری دەکات و هەڵمەتە ئاگادارییەکە چرتر دەکاتەوە.

سێیەم: ئەو داتایانەی کێبڕکێ دەکەن و ستراتیژییەکەیان:

زانینی پلانی ئەوانەی کێبڕکێ دەکەن (منافسین) سەبارەت بە چالاکی ئاگادارکردنەوەیان ماوە و بوار بە ککۆمپانیاکە دەدات لەکاتی پلاندانانی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە تیبینی خاڵە بەهێزو لاوازەکانی ئەم پلانە بکات بۆ ئەوەی بتوانێت بنکەیەکی کێبڕکێ بەدی بهێنێ چ ئەوەی کە پەیوەندی بە بیرۆکەی ئاگادارییەوە هەیە یان ئەوەی کە پەیوەندی بە ئامرازی ئاگادارکردنەوەوە هەیە.

3- داتاکان ئەوانەی پەیوەندییان بەو کاڵایانەوە هەیە کە ئاگادارییەکەیان بۆ کراوە:

لەو داتایانەش:

یەکەم: خەسڵەتەکانی ئەو کاڵایەی ئاگاداری بۆ دەکرێت لەبارەی قەبارە و فۆرم و چۆنیەتی کەلەو جۆرە پێشکەشدەکرێت.

دووەم: هۆکارەکانی راکێشان کە کاڵاکە هەیەتی لەرووی باشی و پتەوی و بەکارهێنان و رووماڵکردنی جوگرافی و ناوە بازرگانییەکەیەوە.

سێیەم: ئەو قۆناغەی کاڵاکە پێیدا تێپەر دەبێت لە ژیانیدا کاڵاکان بەگوێرەی قۆناغە جیاجیاکانییەوە جیاوازییان هەیە (پێشکەشکردن، گەشەکردن، پێگەیشتن، دابەزین) ئەمانە بۆ دیاریکردنی ئاگاداری گونجاو سوودیان دەبێت کە لە میانەی هەڵمەتەکەوە پێشکەش دەکرێت.

جا چ ئاگاداری فێرکردن بێت یان بازرگانی یاخود وەبیرهێنانەوە بێت.

چوارەم: کاڵای (منافس) و خەسڵەتەکانی ئەمەش سوودەکەی لەوەدایە بۆ زانینی هەر کام لەو خاڵانە لە ئاگادارییەکاندا جەختی لەسەر دەکرێت لە هەڵمەتی ئاگادارکردنەوەدا.

پێنجەم: کاریگەری سۆزداری بۆ کالا لەرووی پەیوەندی کالاکەوە بە ئارەزو و سۆزەوە وەکو لایەنی جوانییەکەی و ئەوەی لە رووی ئارەزووە وە دەیوروژێنێ بۆ خاوەنداریێتی (الملکیە) و بەدواداگەران و ترس.

شەشەم: کاریگەری هەستی کالاکە: لەرووی پەیوەندییەوە بە یەکێ هەندێ لە پێنج هەستەکەوە کە لەلای مرۆڤ هەن (تەماشاکردن، دەستلێدان، بۆنکردن، تامکردن، بیستن) بینین بۆ ناسینی کالاکە و لایەنە جیاوازەکانی دەستلێدان لایەنی نەرمی کالاکە و ناسکی دەردەخات وەکو جل و بەرگ و پێلاو جۆری ئەو ماددەی کە لێی دروستکراوە نیشاندەدات. هەستی بۆنکردن لەهەندێ کالادا بەسوودە وەکو ئەوانەی بۆ جوانکاری بەکاردەبرێن، تامکردن بۆ خواردنەکان. بیستن لەکالای دەنگی وەکو ریکۆردی مۆسیقا. تامکردن پەیوەستە بە کالاکانی خواردەمەنییەوە.

4- ئەو داتایانەی پەیوەستن بە ئامرازەکانی ئاگادارییەوە: لەو کێشە گرنگانەی کە دێنە رێگای پرۆسەی پلاندانانی ئاگادارییەکە هەڵبژاردنی ئامرازی ئاگادارییە کە بۆ بلاوکردنەوە یان مەبەستی ئاگادارییەکی دیاریکراو بەکاردەهێنرێت. هەر ئامرازێکی راگەیاندن (رادیۆ، تیڤی، یاخود سینەما، یان رۆژنامە) بێت سیفەت و خەسڵەتی جیاوازی هەیە لەوانی دیکە باشتر دەست دەدات بۆ بەکارهێنان لەحاڵەتی ئاگادارییەکاندا لەحالەتی ئاگادارییەکی دیکەدا. بۆیە دەبێت بەرپرسی پلاندانانی هەڵمەتی ئاگاداری داتای سەرەکی هەبێت لەبارەی ئامرازی ئاگادارییە جیاوازەکان، نرخی بلاوکردنەوە، یان پیشاندانی بە ئامرازەکە، هەروەها جۆری جەماوەرەکە، کە ئامرازەکە رووی دەمی لێدەکات.

چەند قۆناغ و هەنگاو هەن بۆ هەڵبژاردنی ئامرازی ئاگاداری گونجاو بەر لە دەستپێکردنی هەڵمەتەکە، کە ئەمانەن:

- هەڵبژاردنی جۆری ئامرازەکە کە بە نیازین بەکاری بهێنین (ئامرازی ئاگاداری) ئەوەش پشت دەبەستێت بە سروشتی کالاکە و بەجۆری کالاکە و ئەو جەماوەرەی ئاگادارییەکەی بۆ دەکرێت.

- هەڵبژاردنی جێگرەوەی گونجاو لەجۆری ئامرازە بەکارهێنراوەکە، دەبێت ئەوەی بانگەشەی بۆ دەکرێ هەر لە سەرەتاوە ئامرازی ئاگادارکردنەوەکە دیاریبکرێت کە بۆ سروشتی کاڵاکە گونجاوترە لە هەمووی هەروەها سروشتی جەماوەرەکەش، دوای ئەوە ئەوەی ئاگادارکردنەوەکەی بۆ دەکرێت رووبەرووی هەڵبژاردن دەبێتەوە لەنێوان رۆژنامەیەك و رۆژنامەیەکی دیکەدا لە حاڵەتێکدا رۆژنامەمان هەڵبژارد وەکو ئامرازێکی ئاگادارکردنەوە، یان لە نێوان کەناڵێك و کەناڵێکی دیکەدا ئەگەر تەلەفزیۆنمان هەڵبژارد.

- دیاریکردنی قەبارە و درێژی شوێنی ئاگادارییەکە: ئەگەری خوێندنەوە یان بینینی ئاگادارییەکە بە جیاوازی قەبارە و درێژی و شوێنی ئاگادارییەکە دەگۆڕێت. (لاپەرەی یەکەم، یان لاپەرەی دواوە، لە رۆژنامەدا). هەر چەند ئاگادارییەکەش درێژ بێت و قەبارەی گەورە بێت بۆ نموونە سەرنجی خوێنەر یان بینەر زیاتر رابکێشێت هەروەها قەبارە و درێژی و شوێنی ئاگادارییەکە دەگۆڕێت بە جیاوازی سروشتی کاڵاکە و جۆری ئەو ئاگادارییەی کە بۆی کراوە.

- قەبارەی روماڵەکە لەرووی کاتەوە یان دووبارە کردنەوەی: مەبەست لە روماڵکردنی پێویست بۆ نامەی ئاگاداری رێژەی ئەو جەماوەرەیە کە نامەکەی تووش دەبێت، هەروەها دووبارە کردنەوە ئەو چەند جارەیە کە جەماوەر توشی نامە ئاگادارییەکە دەبێتەوە.

5- بودجەی هەڵمەتی ئاگادارییەکە: هەرچەند بری پارەی تەرخانکراو بۆ هەڵمەتی ئاگادارکردنەوەکە زۆر بێت ئەوەندە جولانەوەو حەیەوییەتی گەورەتر دەبێت لە هەڵبژاردنی ئامرازی ئاگادارکردنەوەی گونجاو چەندیش پارە تەرخانکراوەکە کەم بێت ئەوەندە بواری هەڵبژاردن تەسك دەبێتەوە لەبەردەم ئیعلان بۆ کراوەکە، دواتریش ئامانجەکە بە زەحمەتی بەدیدەهێنرێت، توانای ماددی بۆ ئیعلان بۆ کراوەکە قەبارەی بودجە دیاریکراوەکە بۆ هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە دیاریدەکات. بودجەی ئاگاداری بەپێی کاڵاکە دەگۆردرێت چەند کاڵاکە نوێ بێت ئەوەندە خەرجی زۆرتر دەبێت بۆ پێشکەشکردنی کاڵاکە و ناساندنی بە بەکارهێنەر. وە خستنەرووی بە شێوەیەکی باشتر بە

پێچەوانەشەوە ئەگەر کالاکە کۆن بوو دەتوانین بڵێین هەڵبژاردنی ئامرازی ئاگاداری بە بودجەوە کاریگەرە و دواتریش کار دەکاتە سەر بەدیهێنانی ئامانجی پرۆژەکە.

هۆکارەکانی سەرکەوتنی هەڵمەتی ئاگاداری:

دەبێت هەندێك رەگەزی گرنگ پەیدا ببێت کە کۆی ئەوانە پەیوەستن لەگەڵ یەکتردا کە بە هۆکارەکانی سەرکەوتنی هەڵمەتی ئاگاداری دادەنرێن گرنگترینیان:

1- کالای باش: یەکێکە لە هۆکارە سەرەکییەکان کە دەبێتە مایەی سەرکەوتنی هەڵمەتی ئاگاداری ئەوەیە کالاکە باش بێت، یانی بتوانێت ئەرکەکانی بەجێ بهێنێ ئەو ئەرکانەی کە لە پێناویدا بە بەرهەمهێنراوە لە رووی ئەوەوە وا هەلگیرابێت گونجاو بێت بۆ پاراستنی ناوەرۆکەکەی لەکاتی گواستنەوەیدا یان لەکاتی عەمبارکردنیدا و لەکاتی فرۆشتنیدا، لەرووی ناوی بازرگانیشەوە ئاسان بگوترێت و لەبیر بمێنێتەوە، بەخێرایی وە هەلگری مانایەك بێت لەرووی نرخەوە دەبێت گونجاوبێت لەلا یەن هەمووانەوە.

2- بەکاربەرە گونجاوەکان: هەڵبژاردنی بەکاربەری گونجاو بۆ کالاکە و ئاراستەکردنی هەڵمەتی ئاگاداری بۆ بەکاربەر نهێنی سەرکەوتنی هەڵمەتەکەیە، پلاندانەری هەلچمەتەکە دەبێت جیاوازی بکات لەنێوان بەکاربەری فعلی کالاکە و بەکاربەری چاوەروانکراو.

3- زانیارییە راستەکان: لەهۆکارە گرنگەکانی سەرکەوتنی هەڵمەتی ئاگاداری زانیاری راستییە لەبارەی کالاکەوە بەشێوەیەك کاریگەری خۆی هەبێت کە لە پێناویدا دارێژراوە و نوسراوە. هەروەها دەبێت خەسڵەتەکانی بەکاربەر لەبەر چاوبگێرێت لەگەڵ زانینی ئەو هۆکارانەی کە بوونەتە پاڵپێوەنەری بۆ کرینی کالاکە.

4- رێگا گونجاوەکان: ئەنجامی ئاگادارییەکە لەسەر ئەو قسانە راناوەستی کە لە ئاگادارییەکەدا بەکار براوە. بەلام لەسەر ئەو رێگا و شێوازە بەندە کە قسەکەی پێ

دەوترێت وەکو زاراوەی راستگۆیی و دڵسۆزی و شێوازێکی لۆجیکی و عەقلی وە بەکارهێنانی شێوازی دەروونی کە سۆز و روحی گاڵتەجاری دەورووژێنێ، هەروەها دەبێت رێگای گونجاو بەکاربهێنرێت بۆ داگیرکردنی عەقلی بەکاربەرەکان (المستهلكين) تاکو کاردانەوەیان هەبێت و بەدەنگی ئاگادارییەکەوە بچن لەبارێکی رەزامەندی دەروونی و عەقلیدابن.

5- کاتی گونجاو: کاتی هەڵمەتی ئاگادارکردنەوە کارێکە گرنگی خۆی هەیە بۆ نموونە دەبێ ئاگادارییەکە ئاراستەی بەکارهێنراو بێ (مستهلك) بەکاربەر لە کاتێکدا هەست بە پێویست بوونی کالاًکە دەکات کە ئاگاداری بۆ کراوە. وە کاتیش گونجاو دەبێت بۆ بەکاربەر تاکو بیکرێت. جیاوازی وەرزەکان کاریگەری گەورەی هەیە لە بەدیهێنانی مەبەستی ئاگادارییەکان.

6- شوێنی گونجاو: شوێنی گونجاو دەکرێتە دوو بەشەوە:

یەکەم/ ئەو ئامرازەی کە نامەی ئاگادارییەکە هەڵدەگرێت بۆ بەکاربەر.

دووەم/ ئەو شوێنەی کە کالاًکەی تێدا دەفرۆشرێت دەبێ بە شێوەیەکی گونجاو دابەشبکرێ تاکو بە ئاسانی بەبێ ماندوو بوون و پارە خەرج کردن دەستی بکەوێ.